

บทที่ 4

วิเคราะห์บทบาทของสาขาพรรคประชาธิปัตย์

ในบทนี้เราจะมาพิจารณากันว่าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีประวัติการก่อตั้งพรรคมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน มีอายุถึง 46 ปี และเป็นพรรคที่การจัดตั้งสาขาพรรคมากที่สุดถึง 153 สาขาพรรค และมีการทำงานอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดนั้น พรรคประชาธิปัตย์สามารถใช้สาขาพรรคการเมืองที่ตนมีอยู่ ใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมือง และพัฒนาให้พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคแห่งมวลชนที่แท้จริงหรือไม่

ในส่วนของบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ประธานสาขาพรรคในเขตต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพฯ จำนวน 10 คน เพื่อทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของสาขาพรรคว่าสอดคล้องกับหลักการและข้อบังคับของพรรคหรือไม่ และบทบาทที่สาขาพรรคแสดงออกมานั้นมีส่วนเอื้ออำนวยให้เกิดประโยชน์แก่พรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ ตลอดจนเพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับสาขาพรรค เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสาขาพรรคการเมืองของไทยให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงต่อไป

ความเป็นมาของสาขาพรรคและสาเหตุที่เข้าสู่พรรคประชาธิปัตย์

ในส่วนนี้เราจะมาพูดถึงความเป็นมาของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ในแต่ละเขตก่อนว่ามี การจัดตั้งมาตั้งแต่เมื่อไหร่ มีสมาชิกของสาขาพรรคจำนวนมากน้อยเพียงใด มีใครเป็นประธานสาขาพรรคบ้าง ตลอดจนศึกษาถึงสาเหตุในการเข้าร่วมงานทางการเมืองกับพรรคประชาธิปัตย์ว่ามีปัจจัยอะไรเป็นตัวผลักดันให้เข้ามาทำงานอยู่ในพรรคประชาธิปัตย์

จากการสัมภาษณ์ คุณสุทิน บุญอยู่ ประธานสาขาพรรค เขตพญาไท ทำให้เราได้รับทราบถึงความเป็นมาของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ เขตพญาไท และมูลเหตุจูงใจในการเข้ามาสู่พรรคประชาธิปัตย์ไว้ดังนี้¹

...แต่ก่อนนั้นผมเป็นกรรมการสาขาพรรคมาโดยตลอด แล้วพอมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารของพรรคใหญ่ ประธานสาขาพรรคในขณะนั้น (พ.ศ.2528) คือคุณชวลิต เตชะไพบูลย์ ได้ขึ้นไปเป็นคณะกรรมการบริหารของพรรคใหญ่ เพราะฉะนั้นก็เลยมีการเปลี่ยนแปลง ผมเองก็ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งประธานสาขาพรรคตั้งแต่นั้นมา สำหรับสาเหตุที่ผมเข้ามาร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์ มีอยู่ 2 ประการคือ ประการแรกคือ ผมกับคุณสุทิน นบเกตุ (ปัจจุบันอยู่พรรคพลังธรรม) ได้ติดตามพรรคประชาธิปัตย์มานานพอสมควร ตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็กอยู่นะฮะ แต่เพิ่งจะมาเป็นสมาชิกพรรคเมื่อครั้งก่อนจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพฯ เมื่อปี 2528 ผมจึงได้เข้ามาเต็มตัวในช่วงนั้น สำหรับเหตุที่ว่าทำไมจึงเลือกพรรคประชาธิปัตย์ ก็เนื่องจากว่าพรรคประชาธิปัตย์นั้นค่อนข้างที่จะเป็นประชาธิปไตยนะครับ เป็นประชาธิปไตยภายในพรรค คือไม่เหมือนกับพรรคอื่น ซึ่งเรา(คุณสุทิน) ได้เคยสัมผัสมาเนี่ย ซึ่งผมมีญาติไปอยู่กับพรรคอื่น คือพรรคอื่นนั้นจะฟังแต่หัวหน้าพรรคอย่างเดียว แต่ว่าพรรคประชาธิปัตย์นั้นสมาชิกพรรคก็มีสิทธิ์ในการออกเสียงและแสดงความคิดเห็นในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้บริหารได้ และอีกอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะสมาชิกท่านหนึ่งท่านใดนะฮะจะเป็นรัฐมนตรี หรือจะเป็นหัวหน้าพรรค หรือจะเป็นอะไรก็ตามแต่ รู้สึกมีความเป็นกันเองนะฮะ ในระหว่างที่อยู่ภายในพรรคด้วยกัน จะมีความเป็นกันเองมาก และอีกอย่างหนึ่งก็คือ พรรคประชาธิปัตย์นั้นค่อนข้างที่จะยากจน ไม่มีทุนรอนหรือเงินทุนในการบริหารพรรค

¹สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตพญาไท,

และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุที่เข้าพรรคประชาธิปัตย์นั้นเนื่องจากว่าเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ที่มั่นคงแน่นอนครับ ต่อสู้กับเผด็จการมาโดยตลอด ผมเองก็ชอบต่อสู้กับความไม่ชอบธรรมมาตั้งแต่ต้นแล้ว เพราะฉะนั้นก็เห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์นั้นมีหลักมีเกณฑ์ดี และมีสมาชิกอยู่มากมาย อย่างที่ทุก ๆ คนทราบแล้วนักการเมืองส่วนใหญ่จะออกไปจากพรรคประชาธิปัตย์ทั้งนั้น...

จากคำพูดของคุณสุทิน เราสามารถที่จะวิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยที่เข้ามาสู่พรรคประชาธิปัตย์นั้นเนื่องมาจาก การที่มองเห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์ใช้หลักประชาธิปไตยในการบริหารงานพรรคไม่ยึดติดกับตัวบุคคล แต่ใช้หลักของสถาบันมาเป็นแนวทางในการบริหารพรรค เพราะบุคคลในระดับสมาชิกพรรคนั้นก็มีความสามารถในการออกเสียงและแสดงความคิดเห็นได้ ไม่ใช่อำนาจที่มาจากตัวหัวหน้าพรรคเพียงคนเดียว แต่ใช้หลักของเสียงข้างมากในการตัดสินใจ และอีกประการก็คือ การที่พรรคประชาธิปัตย์นั้น เป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ในการทำงาน และการต่อสู้กับความไม่ชอบธรรมที่เกิดขึ้นกับระบบการเมืองของไทย สำหรับมูลเหตุในการเข้าร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์ คุณอรุณ ศรีจรูญ ประธานสาขาพรรคเขตบางกะปิ ได้ให้สาเหตุว่า²

...ผมเข้ามาเมื่อปี 28 ช่วงนั้นกรุงเทพฯเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ ทางพรรคก็ให้คนไปติดต่อกับผม ช่วงนั้นผมเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านเสรี 2 อยู่ขณะผมก็ได้ติดต่อกับทางพรรคช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมก็ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทางพรรคประชาธิปัตย์ แล้วผมมีการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น คือมีการเลือกตั้งกรุงเทพฯในปี 28 ทางพรรคก็ส่งดร.พิจิตต รัตกุล มาทาบทามให้ผมลงสมัครเลือกตั้งท้องถิ่น คือเลือกตั้ง ส.ก. (สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร) แต่ในช่วงนั้นผมยังไม่ได้เป็นประธานสาขาพรรคขณะนั้น คือจริง ๆ แล้ว

²สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรูญ, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตบางกะปิ,

สาขาพรรคเขตบางกะปินี้เขามียุ่ยนานแล้ว พอมาในปี 29 ประธานสาขาเขาลาออก
ผมก็เลยขึ้นเป็นประธานสาขาพรรคตั้งแต่นั้นมา สำหรับสมาชิกในเขตผมมีหลายพันคน
ถ้าจะพูดให้ชัดเจนคงไม่ได้ เพราะเราเชื่อเขาไม่ได้ว่าสมาชิกยังสนับสนุนพรรค
อยู่หรือเปล่า แต่ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับทางพรรคมีเป็หมื่นนะครับ...

สำหรับสาเหตุที่เข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์นั้น คุณอรุณ ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน
ว่า

...คงไม่ใช่เรื่องส่วนตัวบุคคล เพราะถ้าพูดถึงพรรคประชาธิปัตย์มันก็เปรียบ
เหมือนกับของที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว เพราะพรรคนี้จัดตั้งมาเป็นเวลานาน มีประวัติ
เก่าแก่ และอีกอย่างการที่เรามีโอกาสกรรมการบริหารสาขาพรรค เราก็ได้รับ
ประโยชน์จากการที่เราไปของบจาก ส.ส. มาพัฒนาท้องที่ในเขตชุมชนของเรา
ที่นี่การที่เราทำงานให้กับพรรคก็เท่ากับว่าเราทำงานให้ประชาชนใส่ไหมอะ คือ
สามารถเองพัฒนามาช่วยเหลือชุมชนที่ยังขาดแคลนสิ่งจำเป็น หรือพวก
สาธารณูปโภคที่ก่อให้เกิดความสะดวกในการดำรงชีวิตนะครับ...

จากคำให้สัมภาษณ์ของคุณอรุณ จะเห็นได้ว่า นอกจากจะนิยมชมชอบพรรคประชาธิปัตย์
มาอยู่ก่อนแล้ว ตัวคุณอรุณเองในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน ก็เล็งเห็นถึงประโยชน์
ในการทำงานของสาขาพรรค ว่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนของเขา และเป็นการสร้างผลงาน
ให้กับพรรคโดยทางอ้อมด้วย คือเมื่อมีการพัฒนาชุมชน ตัวผู้บริหารของสาขาพรรคก็จะไปขอ
ความช่วยเหลือจากทางพรรค โดยให้ทางพรรคอนุมัติงบจาก ส.ส. มาพัฒนาชุมชน ซึ่งก็จะเป็น
การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ให้กับทางพรรคไปด้วยในตัว

นอกจากนี้เราลองมาดูการให้สัมภาษณ์ของ คุณวิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน, ประธาน
คณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตยานนาวา และเป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งของเขต 6 อัน
ประกอบไปด้วย เขตยานนาวา, สาทร และเขตบางคอแหลม ซึ่งตัวประธานสาขาผู้นี้ได้รับการ

ยอมรับจากประธานสาขาอื่นว่าเป็นคนที่เสียสละ และบริหารงานของสาขาพรรคได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งคุณวิวัฒน์ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า^๓

...คือผมสนใจเรื่องการเมืองมาตั้งแต่ยังเด็ก ๆ และผมก็มีสมาชิกของพรรค เป็น ส.ส.ของพรรค คือ อาจารย์ มหาเกษม บุญศรี ซึ่งเคยเป็นอาจารย์สอนผม ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน เมื่อท่าน อ.มหาเกษม บุญศรี มาลงสมัครกับพรรค ประชาธิปัตย์ ผมก็เลยเข้ามาช่วยและมาศึกษางานในพรรคประชาธิปัตย์ ผมเข้ามาประมาณ ปี 2500 แต่เข้ามาช่วยดำเนินงานจริง ๆ ในปี 2512 เพราะช่วงนั้นห้ามดำเนินกิจการทางการเมือง ซึ่งก็ถือว่าผมเข้าเป็นสมาชิกพรรคในปี 2512 นั้นเอง และผมก็ไม่เคยร่วมกับพรรคไหนเลย และพรรคประชาธิปัตย์ก็เป็นพรรคเดียวที่ให้ความรู้ทางการเมืองอย่างจริงจัง และใครก็ได้ถ้าสนใจการเมืองและอยากจะลงสมัครรับเลือกตั้ง ก็มีโอกาที่จะลงสมัครได้ไม่มีการกีดกันนะฮะ...

ในส่วนของคุณวิวัฒน์ จะเห็นว่าสาเหตุที่เข้าร่วมกับพรรคนั้นเริ่มจากความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลที่เป็นสมาชิกของพรรคและเป็น ส.ส.ของพรรคอยู่ก่อนแล้ว และได้ติดตามเข้ามาช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของพรรค จนเกิดความรู้สึกชอบพรรคประชาธิปัตย์ไปโดยปริยาย โดยเฉพาะในประเด็นที่ให้การศึกษาทางการเมืองอย่างแน่นหนัก และไม่มีการขัดขวางในกรณีที่มีบุคคลอยากลงเล่นการเมือง คือเป็นการเปิดกว้างให้กับบุคคลทั่วไปถ้ามีความรู้ความสามารถ และมีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อประเทศชาติ

^๓สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขต ยานนาวา, 30 สิงหาคม 2535.

สำหรับสาเหตุของประธานสาขาพรรค เขตพระโขนง แขวงบางนา คือ คุณประเสริฐ วิเศษชาติ ได้ให้เหตุผลไว้ดังนี้*

...การรวมตัวของกลุ่มเรามีมานานแล้วครับ แต่เพิ่งมาจัดตั้งอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2534 จำนวนสมาชิกจนถึงปัจจุบันมี 400-500 คน สำหรับสาเหตุที่ผมเข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์มีอยู่ว่า จริง ๆ ผมสนใจและติดตามการเมืองมาตั้งแต่อายุ 10-11 ปี คือค่อนข้างสนใจการเมืองมานานแล้ว มันอาจจะเป็นเพราะที่มาจากผมเนี่ย พี่นุของผมน้องต้องยอมรับกันว่า เป็นภูมิภาคที่มีปัญหามาก คือในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ 30-40 ปีก่อนนั้น ขณะนั้นผมเรียนอยู่ ม.1 หรือ ม.2 เนี่ย ซึ่งถ้าทุกคนเห็นสภาพในปี พ.ศ. 2496-97 มันเป็นภาพที่ผมจำได้ถึงทุกวันนี้ ผมเห็นพี่น้องชาวอีสานมาเผชิญชะตากรรม เพื่อความอยู่รอดในกรุงเทพฯ เห็นพี่น้องชาวอีสานนอนหลับตามป้ายรถเมล์ หลับตามถนนหนทางต่าง ๆ ในสมัยนั้นอีสานแห้งแล้งต่อเนื่อง ลำบากถึงขนาดคนอดข้าวตายก็มี ในช่วงนั้นปี พ.ศ. 96-97 ผมเข้ามาในกรุงเทพฯ ผมมาเรียนหนังสือต่อ แล้วผมก็ได้รู้จักกับพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคเดียวที่ผมรู้จัก จึงได้เข้ามาสังกัดเป็นสมาชิกพรรคในปี 2519 แต่ก่อนหน้านั้นคือในช่วงเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม นั้นผมไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ผมเป็นสมาชิกอีกพรรคหนึ่ง ก็พรรคชาติไทยนี่แหละครับ ผมสมัคร ส.ส. ในนามพรรคชาติไทย แล้วสาเหตุที่ผมเปลี่ยนมาอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์นั้น เพราะผมชอบทุกอย่าง ทั้งในด้านตัวบุคคลและความเป็นพรรคการเมือง แต่สาเหตุที่เรา (คุณประเสริฐ) ไม่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์นั้นนะครับ มันไม่ใช่ความบกพร่องหรือผิดพลาดอะไรในแนวคิด แต่เรามาคิดได้ว่าการแสวงหาโอกาสที่จะได้เข้ามานั่งในสภาฯ มันมีทางเดียวเท่านั้น เราต้อง

*สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตพระโขนง แขวงบางนา, 6 กันยายน 2535.

เน้นเรื่องโอกาสชะก่อน ประเด็นที่ 2 จ.ศรีสะเกษผมเป็นนักการเมืองในเขตบ้านผม แต่ใน จ.ศรีสะเกษนั้นไม่ได้อาศัยเงื่อนไข หรือกระแสทางการเมือง หรือไม่ได้อาศัยเงื่อนไขคุณงามความดีในตัวผู้สมัคร หรือผลงานของตัวผู้สมัคร พี่น้องชาวบ้านยังไม่คิด แม้กระทั่งภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลา 16 การเลือกตั้งผู้สมัครยังเลือกคนเดิม ไม่ได้เปลี่ยนไปตามกระแสทางการเมือง ซึ่งมันมีผลกระทบเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ผมจึงไปสมัคร ส.ส. ในนามพรรคชาติไทย เพียงหวังว่า อย่างน้อยที่สุดก็เป็นพรรคการเมืองที่มีเงินก้อนหนึ่งที่ใช้ในการเลือกตั้ง ส่วนในการกระทำนั้นถ้าเรามีโอกาสเราก็ไปแยกโอกาสกับการกระทำ เพราะถ้าเรามีโอกาสไปนั่งในสภาฯ เราจะสามารถใช้โอกาสทำงานให้ประชาชนได้ คือเมื่อเราได้โอกาสเราจะทำตามอุดมการณ์ที่เราคิดและในสิ่งที่เราเห็น แต่ผมก็ไม่ได้รับเลือกตั้งมาครับ...

ถ้าพิจารณาถึงสาเหตุในการเข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ ของคุณประเสริฐ จะพอมองเห็นได้ว่า คุณประเสริฐมีสาเหตุเข้ามาในรูปแบบของการมองสถานการณ์ทางการเมืองในแต่ละช่วงว่าขึ้นอยู่กับอะไร อย่างเช่นก่อนที่คุณประเสริฐเคยลงสมัคร ส.ส. ในนามของพรรคชาติไทยนั้น เพราะพิจารณาจากความเป็นจริงแล้วว่า เงื่อนไขในการได้รับความสำเร็จในการเป็นผู้แทนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านเงินทอง คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครหรือกระแสทางการเมืองในขณะนั้นไม่หยิ่งลึกลงไปถึงความรู้สึกของชาวบ้านในเขตพื้นที่ที่เขาลงรับสมัคร ดังนั้นการเลือกผู้แทนของชาวบ้านในจ.ศรีสะเกษ จึงมิได้เกิดจากสำนักจากความต้องการผู้แทนที่มีความรู้ความสามารถแต่อย่างใด แต่มาภายหลังคุณประเสริฐได้มาเลือกเข้าพรรคประชาธิปัตย์ เพราะเห็นว่าภายหลัง 14 ตุลา บ้านเมืองเราเริ่มเข้ารูปเข้ารอย พอที่จะฝากความหวังไว้กับพรรคการเมืองได้ จึงสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์นับตั้งแต่นั้นมา

สำหรับสาเหตุของคุณสมชาย เจริญจิตปัญญา ประธานสาขาพรรค เขตบางพลัด แขวง
บางยี่ขัน ได้ให้เหตุผลว่า^๕

...ก่อนอื่นขอบอกถึงสาขาพรรคของผมก่อนนะฮะว่า จัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.
2528 และผมก็เป็นประธานสาขาพรรคตั้งแต่เริ่มต้น ปัจจุบันมีสมาชิกพรรค 300
กว่าท่าน สำหรับสาเหตุที่ผมเข้าร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์เพราะว่า เนื่อง
จากผมมีความสนใจการเมืองตั้งแต่สมัยผมยังเรียนหนังสือนะฮะ ก็ไปฟังคำปราศรัย
ของพรรคประชาธิปัตย์ที่สนามหลวง ตั้งแต่ปี 2500 เมื่อไปฟังแล้ว คือในขณะนั้น
มีการต่อสู้อยู่เพียง 2 ชั่วโมง คือ เผด็จการกับประชาธิปัตย์ ที่นี้ก็ได้ติดตามฟัง
พรรคประชาธิปัตย์พูดมาตลอด จนกระทั่งมาถึงการเลือกตั้งในวันที่ 26 กุมภาพันธ์
2500 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่สกปรกที่สุดนะฮะ และผมเองก็ได้อาสาพรรคไปดูผล
การเลือกตั้งที่วัดจันทรสโมสร บางกระบือ ก็เห็นการทุจริตเวียนเทียนลงคะแนน
เลือกตั้ง และวันนั้นเองเป็นวันที่ผมคิดว่า เราน่าจะได้เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์
นะฮะ ก็เป็นตั้งแต่ปี 2500 มาเรื่อย แล้วก็มาเป็นมาตลอดถึงแม้ว่าจะมีการปฏิวัติ
รัฐประหาร มีการตั้งพรรคการเมืองใหม่ ๆ หลายพรรค หลายคนก็รู้จักก็พยายาม
จะดึงไป แต่บอกตรง ๆ เลยว่า เคยค่าคนประเภทที่ชอบย้ายพรรคมาโดยตลอด
นะฮะ สำหรับการเข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ ผมไม่ได้รู้จักกับตัวบุคคลภายใน
พรรคเป็นการส่วนตัว แต่อาศัยการพูดคุยกับเพื่อนรุ่นพี่ที่เข้าเป็นสมาชิกอยู่ก่อน
ก็เลยสมัครเป็นสมาชิกพรรคตามเข้ามาฮะ...

^๕สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญา, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขต
บางพลัด แขวงบางยี่ขัน, 3 กันยายน 2535.

จุดที่ทำให้คุณสมชายเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์นั้น เราจะเห็นได้ว่าเกิดจากการที่ทนายเห็นพฤติการณ์ที่สกปรกและมีการทุจริตในการเลือกตั้ง วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 ไม่ได้ คุณสมชายจึงได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อที่จัดการเลือกที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมออกไปจากระบบการเมืองไทย และอีกประการที่น่าสนใจคือการที่มีอุดมการณ์ที่มั่นคงต่อพรรค เพราะในช่วงนั้นมีสมาชิกพรรคหลายที่เล่นการเมืองตามกระแส คือพอมิพรรคใหม่ตั้งขึ้นมาในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์กำลังตกต่ำ ก็จะปลีกตัวออกจากพรรคเพื่อหาโอกาสที่ดีกว่าแทนที่จะช่วยแก้ไขปัญหาภายในพรรค จากจุดนี้จะเห็นได้ว่าคุณสมชาย เป็นคนที่มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ มิใช่ นักแสวงหาโอกาสให้กับตัวเองอย่างเช่นสมาชิกพรรคท่านอื่น ๆ

ในเรื่องอุดมการณ์ ที่เป็นจุดหลักในการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองนี้ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะมีอยู่ในตัวนักการเมืองทุกคน เพราะถ้าไม่มีสิ่งนี้ในตัวนักการเมืองแล้วมันก็ไม่ต่างไปจากท่อนที่ลอยอยู่กลางน้ำ คอยอาศัยกระแส น้ำพัดพาตัวเองไป แล้วแต่กระแสลมและคลื่นจะพาไป สำหรับประธานสาขาพรรค เขตบางเขต แขวงอนุสาวรีย์ คือ คุณยุทธนา วิสุตภาภา ได้ให้สัมภาษณ์ถึงสาเหตุที่เข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ว่า

...คือผมชอบอุดมการณ์ ซึ่งเดิมาก็ชอบตัวบุคคลเป็นทุนเดิมสำหรับพรรคนี้ เพราะว่าคุณมีความสามารถ สองพรรคมีอุดมการณ์ แล้วก็มีผลงาน เพราะผมดูพรรคประชาธิปัตย์แล้วนะ ที่ผมชอบก็คือการเป็นสถาบันผลิตนักการเมือง ก็มีส่วนทำให้ผมชอบพรรคนี้ ก่อนหน้านี้ ผมไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคไหนเลย และไม่เคยเล่นการเมืองมาก่อน พอผมมาอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ ผมก็ลงสมัครสมาชิกสภากรุงเทพฯ ในปี 28 แต่ผมไม่ได้รับเลือก สำหรับ ส.ส.ผมยังไม่คิดจะลง เพราะ

“สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสุตภาภา, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตบางเขน แขวงอนุสาวรีย์, 12 กันยายน 2535.

ผมคิดว่าผมยังไม่พร้อม สำหรับความเป็นมาของสาขาพรรคผมนี้ ตั้งมาประมาณปี 2530 และผมก็เป็นประธานมาตั้งแต่ปี 30 แต่เดิมทีเดียวไม่ใช่เพราะสาขานี้เป็นสาขาที่ตั้งขึ้นใหม่ เป็นสาขาแขวงอนุสาวรีย์ เรา (คุณยุทธนา) แยกออกมาจากบางเขนอีกทีหนึ่ง คือบางเขนเดิมนั้นจะรวมดอนเมือง, บางเขต, จตุจักร พรรณาสาขาคณเดิมคือคณะไรผมจำไม่ได้ ดังนั้นก่อนปี 30 จึงมีสาขาอยู่ก่อนแล้ว หลังจากนั้นจึงมาแยกเป็นแขวงอนุสาวรีย์ เดิมนี้ผู้ก่อตั้งคือ คุณจารุประกร อดีตรองผู้ว่าฯ ก.ท.ม. ของพรรคประชาธิปไตยเป็นผู้ก่อตั้ง แล้วท่านก็ลาออกไป ผมก็สืบทอดเจตนาของท่านต่อมา ปัจจุบันมีสมาชิกในพื้นที่ประมาณ 2,500 คน ครับ...

สำหรับในเรื่องอุดมการณ์ที่เป็นมูลเหตุจูงใจในการเข้าร่วมกับพรรคประชาธิปไตย คุณสุชิน ฝั่งธรรม ประธานสาขาพรรค เขตภาษีเจริญ แขวงบางแคเหนือ ได้ให้สัมภาษณ์เรื่องนี้ คล้าย ๆ กันไว้ดังนี้⁷

...คือผมนี้เป็นคนที่มีอุดมการณ์ เป็นคนที่มีความจริงใจกับพรรค ก็เข้ามาอยู่กับพรรคประชาธิปไตย ตั้งแต่สมัย อ.ดำรง ลัทธินิพนธ์ ก็ไม่หายแยกไปไหนเลย ในตอนแรก ผมเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคก่อนที่จะเป็นประธานสาขาพรรค ผมเป็นสมาชิกพรรคตั้งแต่ปี 2526 แล้วก็มาตั้งสาขาพรรคประมาณ ปี 2527 นะฮะ แล้วมาอีกระยะในปี 28 ผมสมัครสมาชิกสภา กทม. เขตธนบุรี แล้วก็ได้รับเลือกตั้งอยู่ 4 ปี ถึงปี 32 แล้วก็ไปสมัครพรรคประชาธิปไตย เรื่อยมาตลอดก็ไม่ได้ออกไปไหนเลย ก็เป็นคนที่มีความจริงใจต่อพรรคคุณดูง่าย ๆ ก่อนหน้านี้ผมเคยลงสมัครในนามอิสระมาก่อน เพราะสมัยนั้นเราก็กึ่งแบบโนเนม (no name) คือแบบไม่มี

⁷ สัมภาษณ์ สุชิน ฝั่งธรรม, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตภาษีเจริญ, แขวงบางแคเหนือ, 5 กันยายน 2535.

ชื่อเสียง สำหรับมูลเหตุที่เลือกพรรคประชาธิปัตย์ เพราะเห็นว่าคนในพรรค
 ประชาธิปัตย์เนี่ยเค้ามีหลักประชาธิปไตยในการเลือกหัวหน้าพรรค และก็สมาชิก
 พรรคเลือกเลขาธิการพรรคคณะกรรมการบริหารพรรค เค้าเลือกตั้งในลักษณะ
 เหมือนประชาชนเลือกผู้แทนราษฎรอย่างเนี่ยใช้ไหมอะ คือมีการเลือกตั้งกันจริง ๆ
 ไม่ใช่จับมาแต่งตั้งกันก็ชอบอยู่ตรงนี้ที่ว่า สิทธิในการเลือกตั้งเราก็มีสสิทธิ์เลือก
 หัวหน้าพรรคได้ ในฐานะประธานสาขาพรรค ผมเข้ามาในนามของ อ.ดำรง
 ลัทธินิพนธ์ ตอนนั้นผมมีโอกาสดำรงเป็นที่ปรึกษา รัฐมนตรีก็คือ ท่านอ.ดำรง ตอนนั้น
 ท่านเป็น ร.ม.ต. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับสาขาพรรคของ
 ผมนี้ตั้งมาตั้งแต่สมัยผมสนิทกับ อ.ดำรง ลัทธินิพนธ์ นะครับ ประมาณปี 2526-
 27 ปัจจุบันก็มีสมาชิกหลายพันคนอะ เป็นสาขาพรรคลำดับที่ 98 และผมก็เป็น
 ประธานสาขาพรรคมาโดยตลอด...

สำหรับสาเหตุของคุณสุชิน นี้จะเห็นว่าสอดคล้องกับ คุณสุทิน ในเรื่องของการมี
 ประชาธิปไตยภายในพรรค โดยพิจารณาจากจุดเด่นของพรรคในเรื่องการเปิดโอกาสให้สมาชิก
 พรรคมีสิทธิในการเลือกตั้งผู้บริหารในแต่ละระดับของพรรค ทำให้สมาชิกพรรคแต่ละคนมีความ
 รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของพรรค และมีส่วนในการกำหนดการบริหารงานภายในพรรค ผ่านบุคคล
 ที่ตนเลือกตั้งเข้าไป

ส่วนคุณวิชัย แสงกาญจนวนิช ประธานสาขาพรรค เขตราชเทวี ได้กล่าวถึงเรื่องนี้
 ว่า

สัมภาษณ์ วิชัย แสงกาญจนวนิช, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขต
 ราชเทวี, 29 สิงหาคม 2535.

...คือเรื่องที่เขาเข้าร่วมกับพรรคนี้แหละครับ เริ่มตั้งแต่สมัยที่ผมเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผมก็อยู่ในด้านกิจกรรมทางการเมืองและสนใจการเมืองมาก ผมจบทางด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ คือเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2516 และก็อยู่ในแวดวงการเมืองมาตลอด ในสมัยนั้นมีอาจารย์มาร์ต บุณาค มาชักชวนให้ผมเข้าพรรคและผมก็สมัครเป็นสมาชิกพรรคในปี 28 คือในช่วงนั้นเขาจะมีการเลือกตั้ง ส.ก. ผมก็ลงสมัครในนามพรรคประชาธิปไตย สำหรับสาขาพรรคของผมนี้คือสาขาราชเทวี จัดตั้งเมื่อประมาณปี 2529 นี้ละ ปัจจุบันมีสมาชิกพรรคประมาณ 2,000 คนครับ...

จากคำสัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคทั้ง 8 คนที่ผ่านมา ผู้วิจัยพอที่จะชี้ให้เห็นถึงมูลเหตุในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคประชาธิปไตยได้ดังนี้ คือ เขามาเพราะชอบในอุดมการณ์, ในด้านตัวบุคคล, ผลงานของพรรค การใช้หลักประชาธิปไตยในการบริหารงานของพรรค ตลอดจนประวัติของพรรคที่ยาวนานและมีชื่อเสียงในการทำงานในวงการทางการเมือง อันเป็นมูลเหตุสำคัญที่เลือกเข้ามาเป็นสมาชิกของพรรคประชาธิปไตย แต่ยังมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยอยู่บางส่วน ที่พอจะพูดได้ว่าการเข้าร่วมทำงานกับพรรคประชาธิปไตยนั้นมิได้เกิดจากมูลเหตุดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเราจะดูได้จากคำให้สัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคดังต่อไปนี้

คุณวิเชียร เตชะธรรมนกุล ประธานสาขาพรรคเขตบ่อมปราบศัตรูฝ่าย ได้ให้สัมภาษณ์ถึงมูลเหตุที่เข้าร่วมงานกับพรรคประชาธิปไตยไว้ดังนี้

สัมภาษณ์ วิเชียร เตชะธรรมนกุล, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขตบ่อมปราบศัตรูฝ่าย, 31 สิงหาคม 2535.

...คือไม่ใช่เหตุจูงใจครับ สมัยเด็ก ๆ บ้านผมอยู่ใกล้กับนายควง อภัยวงศ์ (ผู้ก่อตั้งพรรคประชาธิปัตย์) สมัยนั้นผมไม่สนใจการเมืองเท่าไรหรอก ที่นี้ผมก็เคยเป็นหัวคะแนนมาหลายพรรคแล้ว แต่ผมไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคไหนมาก่อนนะ แล้วก็ อ.มารุต บุณาค ท่านมีหลายชายเป็นตำรวจอยู่แถวนี้ ท่านให้หลานชาย มาตามผมไปพบท่าน ท่านก็ถามผมว่ารู้เรื่องการเมืองบ้างไหมและสนใจนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ ผมก็บอกว่าไม่รู้เรื่อง ก็ผมไม่ใช่ ส.ส.นี่ฮะ เสรีจ แล้วผมก็กลับบ้านแต่หลังจากนั้น ท่าน ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ก็บอกว่าให้ผมหาคนมา 150 คน ให้จัดตั้งสาขาพรรคขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าท่านรู้ว่าผมเป็นคนกว้างขวางในพื้นที่นั้นฮะ คนส่วนใหญ่รู้จักผมทั้งนั้น จริง ๆ ผมไม่ได้คิดจะมาจัดตั้งสาขาพรรคประชาธิปัตย์นี้หรอก เหตุผลที่ตั้งขึ้นจริง ๆ เพราะ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ท่านขอร้องให้จัดตั้งขึ้นมา (หัวเราะ) ตอนที่ตั้งสาขาพรรคขึ้นมาไม่ได้คิดอะไรหรอก นึกว่าช่วยเหลือกัน (หัวเราะ)...

เมื่อเราได้ประมวลบทสัมภาษณ์ทั้งหมดของประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์ พอที่จะชี้ได้ว่ามูลเหตุจูงใจในการเข้าร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์นั้นแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

ประการแรก ประธานสาขาพรรคเลือกเข้าสู่พรรคประชาธิปัตย์ เพราะชอบใจอุดมการณ์นโยบายของพรรค, ชอบผลงานที่ปรากฏออกมาเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน ชอบในหลักการบริหารพรรคที่ใช้หลักประชาธิปไตย ในการให้สมาชิกมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและออกเสียงเลือกตั้งในทุกระดับของผู้บริหารพรรค ชอบในตัวบุคคลที่อยู่ในพรรค ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเมืองเป็นอย่างดี และท้ายสุดเป็นความชอบในประวัติการก่อตั้งพรรคที่ยาวนาน มีการจัดโครงสร้างองค์กรของพรรคที่มั่นคง

ประการที่สอง ประธานสาขาพรรคเข้าสู่พรรคประชาธิปัตย์เพราะ มีความสนิทสนมกับผู้ใหญ่ภายในพรรค มิได้เข้ามาร่วมงานโดยเกิดจากความชอบในอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคแต่อย่างใด แต่เป็นการช่วยเหลืองานของพรรคในลักษณะของการเกรงอกเกรงใจกัน

มากกว่า

จากมูลเหตุในการร่วมงานกับพรรคประชาธิปัตย์นั้นจะเห็นได้ว่า ถ้าสาขาพรรคนั้นประกอบไปด้วยบุคคลที่สนใจในอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคอย่างถ่องแท้ แล้วนำไปปฏิบัติให้เกิดผลก็ย่อมจะส่งผลดีกลับเข้าสู่พรรคใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันถ้าสาขาพรรคประกอบด้วยบุคคลประเภทหลังคือ ช่วยเหลือพรรคเพราะเกรงใจผู้ใหญ่ภายในพรรค ไม่มีจิตสำนึกในการที่จะเสียสละในการทำงานให้กับพรรคแล้ว ก็จะทำให้การดำเนินงานของพรรคประชาธิปัตย์ โดยผ่านทางสาขาพรรคในอันที่จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือและศรัทธาจากประชาชนลดน้อยถอยลงเช่นเดียวกัน

บทบาทและหน้าที่ของสาขาพรรคตามข้อบังคับพรรค 2530 หมวด 5 ข้อ 53¹⁰

คณะกรรมการบริหารสาขาพรรคมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) เผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรค
- (2) รับเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎร และหาทางช่วยเหลือให้ถึงที่สุด
- (3) ร่วมมือกับคณะกรรมการบริหารพรรค ในการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส., สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการพรรคมอบหมาย
- (4) เสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ต่อสำนักงานใหญ่ของพรรค
- (5) จัดหาสมาชิกเพิ่มเติม
- (6) จัดกิจกรรมของสาขาพรรคตามที่เห็นสมควร
- (7) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคมอบหมาย

¹⁰ ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 53.

ในส่วนนี้เราจะได้อธิบายว่าบทบาทที่กำหนดไว้ตามข้อบังคับของสาขาพรรค กับ บทบาทที่ได้แสดงจริงนั้นมันสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ คือหมายความว่าสาขาพรรค นั้นได้แสดงบทบาทตามข้อบังคับพรรคมากน้อยเพียงใด และการแสดงบทบาทนั้นได้ส่งผลอย่างไร ต่อพัฒนาการของพรรคประชาธิปัตย์

บทบาทในการเผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรค

จากคำสัมภาษณ์ของคุณประเสริฐ วิเศษชาติ ได้กล่าวถึงบทบาทในด้านนี้ว่า^{๑๑}

...ในส่วนของสาขาบางนา เรานั้นมีสำนักงานแน่นอนครั้งแรกผมใช้บ้านของผมที่ นี้ แต่เห็นว่าซอยมันลึกคงจะประสานงานลำบาก ผมก็เลยย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านเรวัตติ เรามีสถานที่ให้สมาชิกพบปะสังสรรค์ หรือถกเถียงปัญหาอะไรต่าง ๆ สาขาพรรค ของเราเป็นลำดับที่ 149 แต่การรวมกลุ่มของเรามีมานานแล้ว ในตอนแรกเรา จะรวมคนซึ่งมีอุดมการณ์หรือมีแนวคิดตรงกับพรรคประชาธิปัตย์ แต่ยังไม่ได้เป็น สมาชิกโดยสมบูรณ์ คือเราต้องมีการทดสอบความรู้กันเสียก่อน ของเราทำตาม ขั้นตอนของพรรคอย่างเคร่งครัด ในสาขาบางนาเราจะพูดคุยกันก่อนเราจะเป็น กลุ่ม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้านนี่คือการเริ่มต้นนะครับ ว่าเราจะมีกิจกรรมนี้ ในท้องที่บางนา เชิญชวนพี่น้องมารับผิดชอบร่วมกัน คือไม่อยากให้พี่น้องปฏิเสธ เรื่องการเมือง เพราะการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การเมืองเป็นเรื่องของ ประชาชน ดังนั้นเราต้องมาสร้างกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน เราพูดเราประชุม ในนามพรรคประชาธิปัตย์ครับ...

^{๑๑}สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, ๖ กันยายน 2535.

จะเห็นว่าในการเผยแพร่นโยบายของสาขาบางงานนั้น จะเริ่มจากการเข้าไปพูดคุยกับกลุ่มชาวบ้านเพื่อให้ทราบถึงแนวคิดที่ตรงกัน ในการที่จะร่วมรับผิดชอบสังคมร่วมกัน เมื่อบุคคลได้สนใจและเข้าเป็นสมาชิก การเผยแพร่นโยบายก็จะทำโดยการผ่านทางการประชุมหรือมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน สำหรับบทบาทของสาขาเขตบางพลัด คุณสมชาย เจริญจิตปัญญ์ ได้พูดเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า¹²

...ถ้าพูดถึงเรื่องการทำงานของสาขานะยะ คือสาขาจะมีหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ เป็นต้นว่า ชาวบ้านมีปัญหาเดือดร้อนอะไร อันนี้เป็นบทบาทแรกนะยะที่ตั้งสาขาขึ้นมา แล้วก็เป็นการขยายนโยบายหรืออุดมการณ์ให้แพร่ขยายไปยังสมาชิกหรือประชาชนทั่วไปได้ทราบว่าพรรคประชาธิปัตย์มีความเป็นมาอย่างไร มีนโยบายอย่างไร เพื่อให้ประชาชนสนใจและมีความตื่นตัวในทางการเมือง...

สำหรับคุณวิวัฒน์ เบ็ญเระมาน ได้กล่าวถึงการทำงานของสาขาพรรคยานนาวา ไว้ดังนี้¹³

...ก็ส่วนใหญ่สาขาพรรคของเรา เปิดทำงานทุกวันเว้นวันอาทิตย์ เรามีเจ้าหน้าที่อยู่ถ้ามีเรื่องต่าง ๆ เข้ามา เราก็จะแจ้งให้สมาชิกและโดยเฉพาะในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ เราจะมีกิจกรรม เช่น การไปตัดผมฟรีให้แก่ชาวชุมชนซึ่งยากจน โดยการสนับสนุนของห้องเสริมสวยลาสิทธ์มาช่วยบริการ เมื่อเราไปที่ชุมชนนั้นคนที่สมัคร ส.ส. หรือ ส.ส.ที่เป็นอยู่ ก็จะได้พบปะประชาชนได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน...

¹² สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญ์, 3 กันยายน 2535.

¹³ สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเระมาน, 30 สิงหาคม 2535.

ทั้งจากคำสัมภาษณ์ของคุณสมชาย และคุณวิวัฒน์ คุณจะสอดคล้องถึงการแสดงบทบาทในการเผยแพร่นโยบายโดยผ่านทาง การที่เมื่อมีการร้องทุกข์จากประชาชน ทางสาขาพรรคก็จะช่วยเสริมความรู้ทางการเมืองทั้งจากสมาชิกของพรรคและจากชาวบ้านที่มาขอความช่วยเหลือ โดยเฉพาะในเขตยานนาวา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตดูพบว่า เป็นสาขาพรรคที่มีการจัดสำนักงานอย่างเป็นทางการ มีเครื่องมือติดต่อสื่อสาร, เครื่องพิมพ์ดีด และห้องประชุมขนาด 40-50 คน ซึ่งทำให้การเผยแพร่ นโยบายหรือกิจกรรมของพรรคให้สมาชิกทราบได้ดียิ่งขึ้น

ในส่วนของคุณสุทิน บุญอยู่ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแสดงบทบาทในด้านการเผยแพร่ นโยบาย ไว้ดังนี้¹⁴ "...คือทางสาขาพรรคเขตพญาไท เราได้จัดการอบรมซึ่งเราทำมาทั้งหมด 4 รุ่นด้วยกัน เราเรียกว่า "อ.พ.ป.ช.ป." คือหมายความว่า อาสาพัฒนาประชาธิปไตย อบรมรุ่นละประมาณ 70-80..."

สำหรับสาขาเขตพญาไท จะมีการจัดเตรียมสมาชิกของพรรคในการส่งเข้าไปอบรมในโครงการอาสาพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งเป็นโครงการที่ทางพรรคใหญ่จัดทำขึ้น ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และสมาชิกที่ผ่านการอบรมก็ยังมีส่วนในการเผยแพร่ นโยบายและกิจกรรมของพรรคต่อไปให้กับสมาชิกและประชาชน

สำหรับการเผยแพร่ นโยบายในเขตบางกะปิ คุณอรุณ ศรีจรรยา ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า¹⁵

¹⁴ สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

¹⁵ สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรรยา, 4 กันยายน 2535.

...เรามีประชุมกันทุกเดือนอยู่แล้วครับ ใ้หน้าที่หลักของสาขาก็คือกิจกรรม เราก็ทำให้กับชุมชน อย่างในสาขาบางกะปิของเราเนี่ย ส่วนใหญ่คณะกรรมการสาขาที่เป็นคนในท้องถิ่นเป็นคนที่อยู่ในเขตบางกะปิใช่ไหมอะ ซึ่งพวกนี้เขาต้องทำงานให้กับสาขาอยู่แล้ว ไม่ได้หมายความว่าทำงานให้สาขาอย่างเดียว แต่หมายถึงทำงานให้ชุมชนด้วย ถ้ามีปัญหาอะไรก็จะร้องทุกข์ผ่านทางสาขา ถ้ามีปัญหาเราก็จะนัดประชุมกันแล้วก็ปรึกษากัน ว่าเราช่วยอะไรได้บ้าง เรื่องนี้จะต้องติดต่อกับใคร เช่น เรื่องของราชการก็ติดต่อกับ กทม. หรือผ่านทางส.ส.หรือรัฐมนตรีของพรรคเรา...

ในกรณีที่สาขาพรรคเผยแพร่นโยบายผ่านการประชุม คุณวิเชียร เตชะธรรมนกุล ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า^{๑๖}

...คือเรื่องนี้ผมเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารสาขาทุกเดือน แต่สาขาของผมไม่มีสำนักงานไว้ประชุมกันนะ ส่วนใหญ่ประชุมที่บ้านผมหรือถ้าสมาชิกมากก็ไปภัตตาคารเลย ประชุมกันมีคณะกรรมการ 9 คน ก็ออกคนละ 500 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการประชุม อย่างมีคนตาย เราก็ซื้อพวงหรีด หรือมีงานแต่งงานหรือคนบวช เราก็เอาเงินที่เหลือจากการประชุมมาช่วยเหลืองานต่าง ๆ พวกนี้ครับ...

จากกรณีคำสัมภาษณ์ของคุณอรุณ และคุณวิเชียร จะเห็นว่า การเผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรค ส่วนใหญ่จะกระทำโดยผ่านการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง และการประชุมจะอยู่ในวงจำกัด คือมีการประชุมเฉพาะคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคเท่านั้น เนื่องจากปัญหาส่วนใหญ่ที่สาขาพรรคประสบกันอยู่ก็คือการขาดสำนักงานหรือห้องประชุมที่มีขนาดใหญ่พอ

^{๑๖} สัมภาษณ์ วิเชียร เตชะธรรมนกุล, 31 สิงหาคม 2535.

สมควร ในการที่จะเรียกประชุมสมาชิกพรรค ซึ่งถ้าสาขาพรรคนั้นมีสถานที่พอที่จะเรียกประชุมสมาชิกพรรคได้คราวละมาก ๆ ก็จะทำให้การอบรมและเผยแพร่นโยบายของพรรคประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น อย่างในกรณีของสาขาพรรคเขตภาษีเจริญ คุณสุชิน พึ่งธรรม ได้กล่าวไว้ว่า¹⁷

...อันนี้เรามีประชุมกันอะ ที่บ้านผมทำห้องประชุมและเป็นสำนักงานของพรรค ที่นี้เรามีพร้อมเครื่องพิมพ์ดีด, โทรศัพท์ และก็จะมีสมาชิกมาเยี่ยมเยียนประจำ ตัวผมจะเป็นคนเผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรค ต้องการช่วยในลักษณะอย่างพวกหรือนั้นอะ ผมจะพิมพ์ชื่อว่า สุชิน พึ่งธรรม พรรคประชาธิปไตย...

อย่างในกรณีของเขตบางเขนซึ่งก็ไม่มีปัญหาในเรื่องการจัดประชุมสมาชิก คุณยุทธนา วิสฤตภาฯ ได้พูดถึงเรื่องนี้ว่า¹⁸

...ของผมใช้การเวียนเอกสาร และปีละครั้งอาจจะรวบรวมสมาชิกพรรคมาปะสังสรรค์คุยกันเรื่องการเมือง โดยเอา ส.ส. หรือสมาชิกของพรรคที่มีชื่อเสียงมาพูดคุย มีการจัดวิทยากรมาอบรมปีละ 1 ครั้ง ผมจะทำโดยตลอดนะอะ และที่มาช่วยประจำก็คือ ดร.นิจิตต รัตตกุล แต่สำหรับสำนักงานของสาขาผมนี้ไม่มีสำหรับการประชุมของสาขาบางเขนนี้ เราจะไปประชุมที่โรงเรียนของพรรคพวกกัน คือไปประชุมที่โรงเรียนรัชรินทร์วิทยา ผมจะใช้สถานที่นั้นมันมีบริเวณกว้างและสถานที่จอดรถสะดวก โดยจะมีจดหมายหรือเอกสารแจกสมาชิกเพื่อให้พบปะกันที่นั่น...

¹⁷สัมภาษณ์ สุชิน พึ่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

¹⁸สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสฤตภาฯ, 12 กันยายน 2535.

กล่าวโดยสรุป สำหรับบทบาทในการเผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรคนั้น ส่วนใหญ่สาขาพรรคยังแสดงออกได้อย่างมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดหาสถานที่ประชุมเพื่อพบปะกับสมาชิกพรรค มีสาขาพรรคเพียงบางเขตเท่านั้นที่ไม่เกิดปัญหาเช่นนี้ อาทิ สาขาพรรคเขตยานนาวา, เขตภาษีเจริญ และเขตบางเขน อีกประการที่น่าสังเกตก็คือ บทบาทในการเผยแพร่นโยบายนั้นยังเป็นเรื่องนามธรรมเสียมากกว่า เพราะเมื่อเราพิจารณาจากบทบาทของสาขาพรรคที่ผ่านมามักจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านเกี่ยวกับงานบุญงานกุศล เพียงเพื่อที่จะให้สมาชิกพรรคและประชาชนได้จำชื่อพรรคประชาธิปไตยติดหูติดตาเท่านั้น หากได้มีการเผยแพร่ นโยบายและกิจกรรมของพรรคอย่างเด่นชัด

บทบาทในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎร และหาทางช่วยเหลือให้ถึงที่สุด

ในเรื่องบทบาทในด้านนี้ คุณสุชิน พึ่งธรรม ได้กล่าวว่า^{๑๐}

...อันนี้มันมีมากเลยครับ ปัญหาสำคัญส่วนมากเป็นเรื่อง ทะเบียนบ้าน ปลุกบ้าน ต่อเติมบ้าน ปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรม เรา (คุณสุชิน) ก็อาศัยที่รู้จักกับหัวหน้าเขตดี รู้จักกับเจ้าหน้าที่ทางเขตมีอะไรแล้วง่าย เพราะผมสนิทกับเขา (หัวหน้าเขต) มาตั้งแต่ผมเป็นสมาชิกสภากรุงเทพฯ แล้วด้วย แล้วการช่วยเหลือของผมก็ไม่มีแบ่งพรรคแบ่งพวก เพราะขณะนี้ผู้บริหารเป็นของพรรคพลังธรรม เราแบ่งไม่ได้ เราต้องคำนึงว่าเราทำให้ประชาชนอย่างเดียว ส่วนการช่วยเหลือราษฎรทางสาขาพรรคจะขอมาจากดร.พิจิตตบ้าง จากปราโมทย์ สุขุม (ปัจจุบันเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) บ้าง ในฐานะที่เขตเรา (เขตภาษีเจริญ) ไม่มี ส.ส. เลย เราก็เอาหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ไปรักษาพยาบาลฟรีตามวัดต่าง ๆ ถอนฟันฟรี ฉีดยาสุนัขฟรี ผมทำเดือนละครึ่งอะ และยังของบประมาณ

^{๑๐} สัมภาษณ์ สุชิน พึ่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

มาซื้อเก้าอี้สักประมาณ 5,000 ตัว จากปราโมทย์ สุขุม แล้วเราก็จะจ่ายไปทั่ว
เขตธนบุรีเนี่ย ก็จะเป็นวัดนิกุล เขตตลิ่งชันก็มีวัดชัยฉิมพลี หรืออย่างผ้าใบกาง
เต็นท์ วัดจันทร์ประดิษฐารามนี่ ผมให้ 2 แห่งเลยนะ ทำไว้ในนามพรรคประชาธิปัตย์
อย่างวัดลาดนี้ก็มี วัดพรหมนี้ก็มี เราให้ตู้เย็นไป อย่างตามโรงเรียนเราก็ให้เป็น
พวกวัสดุครุภัณฑ์แทบทุกโรงเรียนแล้วครับ...

เกี่ยวกับเรื่องนี้ คุณสุทิน บุญอยู่ ได้พูดถึงบทบาทในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ไว้ดังนี้²⁰

...คือบางเรื่องเราช่วยเหลือได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องของราชการ เราก็จะติดต่อ
ผ่านไปให้ทางเขตรับรู้ แต่เรื่องส่วนใหญ่ที่จะให้ช่วยเหลือเป็นเรื่องของเงินทอง
คือมีเรื่องเดือดร้อนมา เช่น ไม่มีค่าพยาบาลก็มาขอ ไม่มีค่าเล่าเรียนก็มาขอ
และการช่วยเหลือเรานี้ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกพรรคเท่านั้น เราช่วยชาวบ้าน
ทั่วไปด้วย ส่วนการเข้าขอร้องทุกข์คือเขาจะรู้จักกับเราในฐานะเป็นการส่วนตัว
มากกว่า รู้จักในฐานะประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์...

สำหรับบทบาทในด้านการรับเรื่องราวเรื่องทุกข์ และช่วยเหลือราษฎร จะเห็นว่า
เป็นบทบาทที่เห็นได้เด่นชัดมากคือมีความเป็นรูปธรรมสูง โดยเฉพาะงานในด้านการให้บริการ
ชุมชน การบริจาคของให้แก่วัดหรือโรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ซึ่งบทบาทใน
ด้านนี้นับว่าเป็นจุดเด่นในการสร้างชื่อเสียงให้กับพรรคประชาธิปัตย์อย่างมาก

เกี่ยวกับบทบาทในด้านนี้ คุณวิวัฒน์ เบ็ญเระมาน ได้พูดถึงการทำงานของสาขาพรรค
เขตยานนาวา ไว้ดังนี้²¹

²⁰ สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

²¹ สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเระมาน, 30 สิงหาคม 2535.

...คืออย่างนั้นะครับ อย่างช่วงการเลือกตั้งเราจะมีเบอร์โทรศัพท์ และนามบัตร เล็ก และอย่างเวลามีการปราศรัย เราก็จะมีการแจ้งให้ประชาชนทราบ ว่าเรามีสาขาตั้งประจำอยู่ไม่ใช่สาขาเฉพาะกิจ เฉพาะที่สาขานี้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ ปี 28 แล้ว...

สำหรับ คุณยุทธนา วิสฤตภา ได้กล่าวถึงบทบาทในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ไว้ดังนี้²²

...ส่วนใหญ่เรื่องราวร้องทุกข์ที่ส่งมาเป็นเรื่องสาธารณูปโภค เรื่องถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา ส่วนในด้านการบริการชุมชนก็มีบ้าง แต่ไม่บ่อยเพราะคนแถวนี้ เขาไม่ค่อยสนใจกัน ไม่ใช่ว่าในเขตนี้มีการครบแล้ว เราเคยจัดไปแล้ว เช่น แพทย์ เครื่องที่ทิ้ง ๆ ที่โฆษณาว่าฟรีแต่คนไม่สนใจกัน สำหรับการยื่นเรื่องให้เขตก็มีเยอะ เพราะเดิมผม (คุณยุทธนา) เป็นข้าราชการกรุงเทพฯ ส่วนการช่วยเหลือราษฎร เราจะไม่แบ่งว่าพรรคนี้พรรคนี้ เพราะเราถือว่าทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน เช่น ถนนนี้ชำรุด ไม่มีท่อระบายน้ำ เราก็ติดต่อประสานงานกับทางเขต เพื่อขอความร่วมมือกับทางเขต...

คุณอรุณ ศรีจรรยา ได้กล่าวถึงบทบาทในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ในเขตบางกะปิ ไว้ว่า²³

...ก็มีครับ ไม่จำเป็นต้องเฉพาะสมาชิกของพรรค เรารับเรื่องปัญหาของชาวบ้าน ด้วยคือการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ส่วนใหญ่คณะกรรมการสาขาจะมีบทบาทอยู่แล้ว คือตัวคณะกรรมการของเราก็อาจจะเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่แล้วด้วย

²² สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสฤตภา, 12 กันยายน 2535.

²³ สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรรยา, 4 กันยายน 2535.

แต่ส่วนใหญ่ปัญหาในเขตพื้นที่ของผมเป็นเรื่องน้ำท่วม ที่น้ำท่วมมีมันเกิดจากท่อระบายน้ำไม่ตี ที่นี้ก็มาคิดกันว่าในหมู่บ้านไม่มีใครลงมือก็ไม่ได้ เราก็เลยลงมาช่วยบริหารจัดการให้ เพียงแต่เราขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชาวบ้าน เท่ากับว่าเราอาสาไปบริหารจัดการในเรื่องเหล่านี้ให้เขาเท่านั้นเอง...

จากคำให้สัมภาษณ์ของคุณยุทธนา และคุณอรุณ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการช่วยเหลือราษฎรก็คือ การสร้างศรัทธาและการยอมรับจากประชาชน มิเช่นนั้นการที่จะได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านจะเป็นไปได้ยาก อ้อเอาจะมีสาเหตุมาจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า หรือประชาชนไม่ค่อยสนใจที่จะมองออกมารับบริการกันเอง เพราะคิดว่าต้องเสียค่าบริการ

สำหรับบทบาทในด้านการรับเรื่องร้องทุกข์ คุณวิชัย แสงกาญจนวิชัย ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า²⁴

...คือการรับเรื่องร้องทุกข์ก็ยังไม่ค่อยมีหรอกครับ ส่วนมากจะเป็นสมาชิกของเราเอง ที่จะออกมาในลักษณะพูดคุยธรรมดา แต่ถ้าพูดถึงการร้องเรียนในลักษณะเป็นเอกสารจะไม่ค่อยมีอะ คือตอนนี้เราต้องยอมรับนะครับว่าคนที่สนใจการเมืองมันไม่ค่อยมี ส่วนมากเรื่องที่ร้องเรียนจะเป็นเรื่องส่วนตัวซะมากกว่า...

อย่างไรในกรณีของเขตราชเทวี่นี้ ประชาชนจะไม่ค่อยเข้ามาร้องทุกข์กับสาขาพรรค ซึ่งคุณวิชัย ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า เป็นเพราะประชาชนยังห่างเหินในเรื่องทางการเมือง คิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว จึงทำให้ไม่กล้าที่จะมาร้องทุกข์ก็เป็นได้ ดังนั้นในเขตนี้จึงมีการร้องทุกข์จากสมาชิกพรรคเป็นส่วนใหญ่ และจะเป็นเรื่องส่วนตัวมากกว่าเรื่องของส่วนรวม ซึ่งคล้ายกับการ

²⁴สัมภาษณ์ วิชัย แสงกาญจนวิชัย, 29 สิงหาคม 2535.

ร้องทุกข์ในเขตบ่อนปราบศัตรูฝ่าย โดยเราจะดูจากคำสัมภาษณ์ของคุณวิเชียร เตชะธรรมนกุล ได้กล่าวเสริมไว้ว่า^{๒๕}

....คือมันมีกรณีอย่างนี้เยอะ เป็นในรูปแบบช่วยเหลือส่วนตัวเช่น เด็กขอค่าเรียน หนังสือ 800 บาท ลูกใครเจ็บป่วย หรือจะซื้อหนังสือให้ลูกผมก็ช่วยไป และการช่วยเหลือก็ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกพรรค เราช่วยทุกฝ่าย อย่างมีเรื่องแจ้งความ ผมก็พาไปติดต่อกับทางโรงพักให้ หรือปัญหาที่จะติดต่อกับทางอำเภอผมก็พาไป เช่น เรื่องบัตรประชาชน, เกณฑ์ทหาร ใครมีเรื่องอะไรก็บอกผมได้ เรียกว่า สาขาพรรคไม่ต้องมีหน่วยร้องทุกข์เลย เขาติดต่อมาหาผมได้โดยตรง...

สำหรับในเรื่องนี้ คุณประเสริฐ วิเศษชาติ ได้กล่าวไว้ว่า^{๒๖}

...งานด้านนี้เราค่อนข้างถนัดเหลือเกิน คือผมทำได้ผลเนื่องจากผมได้ศึกษา และผมเรียนรู้ในการเสนอ เรียนเสนอเบื้องต้นอะไรทำนองนี้ คือพวกหน่วยงานที่ เกี่ยวกับการร้องทุกข์นั้นมักจะปฏิเสธว่าไม่เกี่ยวข้องหรือไม่มีงบประมาณ ผมก็มา คิดใหม่ว่าเราจะต้องทำเป็นเรื่องร้องทุกข์ คือ ทำเป็นเอกสารเป็นหนังสือกันเลย ว่าหน่วยงานไหนที่เกี่ยวข้องก็ยื่นหนังสือไปเลยแล้วขอใบรับเรื่อง เพื่อที่เราจะ สามารถติดตามงานของเราได้ ส่วนบทบาทในด้านการบริการชุมชนนั้นของเรามี บ่อยครั้งเลย คือผลงานของพรรคประชาธิปัตย์ จะสามารถติดตามผลได้ผิดกับ พรรคอื่นในด้านค่าใช้จ่าย หรืองบพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เมือง ของส.ส.พรรค ประชาธิปัตย์ พรรคเราจะโอนไปไว้ที่ ม.มหิดล เราจะจัดโครงการเอาไว้เลย พอได้เงิน เราก็จะนำมาพัฒนาชุมชนของเรา แต่เราจะเป็นไปในด้านการซื้อ

^{๒๕}สัมภาษณ์ วิเชียร เตชะธรรมนกุล, 31 สิงหาคม 2535.

^{๒๖}สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

อุปกรณ์ อย่างในกรณีของเขตเรา (เขตพระโขนง) ซึ่งว่างเปล่า ส.ส.มาหลายสมัย เราก็ไปขอยืมจากม.มหิดลเพื่อที่จะให้สาขามีผลงาน เท่ากับว่าไปแย่งงานของพี่น้องชาวเขต 6 หรือเขตซึ่งเขามีส.ส.อยู่ เราก็ขอไปแข่งขันกัน เพื่อที่จะได้ไปพัฒนาสาขาที่ยังไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควร และอย่างในกรณีช่วยเหลือเฉพาะหน้า เช่น พี่น้องมาขอความช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ เราจะช่วยเขาได้เลย และการช่วยเหลือของสาขาพรรค เราไม่ได้ช่วยเหลือสมาชิกพรรค แต่เราช่วยคนทั่วไปด้วย...

จากคำสัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคทั้งหมด พอที่จะกล่าวได้ว่าบทบาทในด้านการรับเรื่องรณรงค์ทุกซ์ และช่วยเหลือราษฎรนั้นมีความเป็นรูปธรรมสูง ก็สามารถเห็นการกระทำได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการเป็นตัวแทนในการร้องทุกข์กับหน่วยงานราชการ แต่สำหรับในด้านการบริการชุมชนนั้น พอที่จะแยกออกเป็น 2 แบบ ก็คือ ในเขตพื้นที่เมืองการบริการชุมชนนั้นจะ ไม่ค่อยมีหรือมีแต่น้อยมาก อันเนื่องมาจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เมืองจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์ และถนนหนทาง เช่นในเขตบางรัก, บ่อมปราบฯ, ปทุมวัน, ราชเทวี ซึ่งทำให้สาขาพรรคในเขตพื้นที่เหล่านี้แสดงบทบาทในด้านการช่วยเหลือไม่มากเท่าที่ควร แต่ถ้าเป็นเขตพื้นที่ในเขตชานเมือง เช่น ยานนาวา ภาษีเจริญ และพระโขนง จะเห็นได้ว่าสาขาพรรคมีบทบาทในด้านการให้บริการชุมชนเป็นอย่างมาก สำหรับจุดเด่นของพรรคประชาธิปัตย์อีกประการก็คือ การที่พรรคได้เก็บเงินกองกลางไว้จำนวนหนึ่งกับทางม.มหิดล เพื่อที่จะให้สาขาพรรคแต่ละเขตทำเรื่องขอยืมไปพัฒนาชุมชน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเขตนี้เขตนี้มี ส.ส.หรือไม่ แต่ใช้หลักการกระจายงบเพื่อพัฒนาแต่ละท้องที่ เพื่อให้เกิดการแข่งขันในสาขาพรรคแต่ละเขต ในอันที่จะช่วยสร้างผลงานให้กับพรรคประชาธิปัตย์เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน

บทบาทในการคัดเลือกตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในเรื่องนี้ คุณวิวัฒน์ เบ็ญเราะมะน ได้กล่าวถึงบทบาทของสาขาพรรคเขตยานนาวาไว้ดังนี้²⁷

... โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสาขายานนาวา ทางพรรคสำนักงานใหญ่ให้สิทธิกับเรามากในการคัดเลือก เพราะว่าทางพรรคใหญ่เห็นว่าทางสาขาพรรคมีคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคที่เสียสละกันจริง ๆ ให้สิทธิเลือกเสนอชื่อผู้สมัครไปให้ทางพรรคใหญ่ที่นิ่งก่อน เพราะเรามีกฎเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1. ความรู้ดี 2. ฐานะเลี้ยงตัวได้ 3. มีอุดมการณ์ทางการเมืองคือมีความซื่อสัตย์สุจริต มีการเสียสละคือประชาชนอยากจะเรียกพบเวลาไหน สามารถที่จะมาพบได้ อันนี้เรายึดหลักทั้ง 3 นี้ ทีนี้เราก็ส่งชื่อผู้สมัครไปให้ทางพรรคใหญ่พิจารณา แต่ถ้าทางพรรคใหญ่จะส่งใครมาลงสมัครในเขตนี้เราก็ต้องพิจารณา ไม่ใช่เราจะเอาคนในท้องถิ่นอย่างเดียว คือเราจะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นรัฐมนตรีได้ ซึ่งถ้าเราส่งชื่อให้พรรคใหญ่ แล้วพรรคใหญ่พิจารณาไม่เอาคนที่เราส่งไปแล้วส่งคนอื่นมา เราก็ต้องมาพิจารณาว่าคนที่ส่งมานี้จะเข้ากับพวกเราได้ไหม อย่างคราวที่แล้ว (เลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535) อ.อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มาลงในเขตของเรานี้ อ.อภิสิทธิ์ท่านเป็นเด็กหนุ่ม พ่อแม่ฐานะดี เรียนจบจากอังกฤษ ไร่เราก็เป็นห่วงว่าพรรคใหญ่ส่งท่านมาแล้วท่านจะเข้ากับประชาชนได้ไหม ผมก็ไปบอกหัวหน้าคือคุณชวน หลีกภัย ซึ่งคุณชวนก็บอกว่าลองพูดคุยกันดูก่อนว่าท่าน (อ.อภิสิทธิ์) ทำติดดินหรือไม่ พอผมและคณะกรรมการสาขาได้พบ อ.อภิสิทธิ์ได้ 2 ครั้งเท่านั้น เราก็เชื่อมั่นว่าท่านติดดินแน่ สำหรับการคัดเลือกบุคคลลงสมัคร ส.ก. (สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร) และ ส.ช. (สมาชิกสภาเขต) ในขณะนี้เราดูจากผู้ที่มาช่วยเราคือสมาชิกพรรค ว่าเขามีความพร้อมแค่ไหน

²⁷ สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเราะมะน, 30 สิงหาคม 2535.

เพราะการลงสมัคร ส.ก., ส.ช. ต้องควักเงินส่วนตัวทั้งนั้น ทางพรรคประชาธิปัตย์ไม่เคยให้อะไร แล้วเราก็พิจารณาจากหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อเช่นเดียวกับ ส.ส. แล้วก็นำรายชื่อให้ทางพรรคใหญ่พิจารณาและถือว่าเป็นการสร้างผู้นำท้องถิ่นด้วย อย่างเช่นคุณสมเกียรติ ฉันทวิช (ปัจจุบันเป็น ส.ส. เขต 6 กรุงเทพฯ) เคยเป็นสมาชิกสภาทม. มาก่อน มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยบริหารประเทศได้ ดังนั้นในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน สาขายานนาวาจึงได้เสนอชื่อ ดร. เจริญ อ.อภิสิทธิ์ และคุณสมเกียรติไปให้ทางพรรคใหญ่พิจารณา แม้ว่าจะมีอดีตส.ส. มาเสนอเป็นตัวแทน แต่เราเห็นว่าทั้ง 3 ท่านมีอุดมการณ์ที่มั่นคง ส่วนอดีต ส.ส. นั้นเดี๋ยวไปอยู่พรรคอื่นที่พรรคนี้ที่ เราก็เลยส่งทั้ง 3 ท่านนี้ ไปให้ทางพรรคใหญ่พิจารณา ซึ่งพรรคใหญ่ก็ยอมรับ...

ในส่วนของสาขาพรรคเขตยานนาวาจะเห็นว่า พรรคใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับสาขาพรรคนี้มาก โดยยอมรับการเสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 3 ท่าน ที่สาขาพรรคเสนอไป อันเนื่องมาจากสาขายานนาวานั้น เป็นสาขาที่มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการให้บริการแก่ชุมชนเป็นประจำ อีกทั้งคอยรับปัญหาร้องทุกข์จากชาวบ้านและติดต่อผ่านให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง จึงทำให้พรรคเห็นว่าสาขาพรรคได้ช่วยสร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน อันจะส่งผลให้ผู้สมัครของพรรคได้รับการเลือกตั้งในที่สุด

ในส่วนของสาขาเขตบางพลัด คุณสมชาย เจริญจิตปัญญา ได้กล่าวถึงบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า²⁰

²⁰สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญา, 3 กันยายน 2535.

...ก็เห็นจะต้องรับนะฮะว่า คุณภาพของสาขานี้ะฮะคิดว่ายังไม่ถูกใจหรือคิดว่ายังทำงานได้ไม่เต็มที่ ในการพิจารณาตัวบุคคลนี้ะฮะทางสาขาที่มีส่วนช่วยในการพิจารณา แต่ว่าในการหาข้อยุติของผู้สมัครในระดับใดระดับหนึ่งนั้นอำนาจอยู่ที่ฝ่ายบริหาร สาขาที่เป็นตัวกลั่นกรองชิ้นแรกแต่ว่าอำนาจจริง ๆ ในการพิจารณาตัวบุคคลผู้สมัครแล้วก็คือ คณะกรรมการบริหารพรรค อย่างการเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน สาขาพรรคเราส่งไปหนึ่งคนเช่นทนายความ แต่เราก็กยอมรับมติพรรค คือเรายอมรับว่าคนที่เราส่งไปสู้กับคนที่ทางพรรคใหญ่ส่งมาไม่ได้ ที่นี้ถ้าพูดถึงการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนะฮะ สาขามีความใกล้ชิดแล้วรู้ตัวบุคคลนี้ะฮะ ในท้องที่คือในเขตเลือกตั้งได้ดีกว่า ทางพรรคใหญ่ส่วนใหญ่ก็ให้การพิจารณาตามที่สาขาส่งไป...

จากการให้สัมภาษณ์ของคุณสมชาย พอจะเห็นได้ว่า สาขาพรรคนี้เป็นเสมือนแมวมองหรือหน่วยงานในการกลั่นกรองผู้สมัครให้กับทางพรรคใหญ่เลือกชิ้นหนึ่งก่อน แต่ท้ายที่สุดอำนาจในการพิจารณาจะอยู่กับคณะกรรมการบริหารพรรค แต่ถ้ามองถึงการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นแล้วทางพรรคใหญ่จะยอมรับการคัดเลือกผู้สมัครที่ส่งมาจากสาขาพรรค ทั้งนี้เพราะตัวผู้สมัครนั้นควรจะเป็นคนในท้องที่ที่รู้สภาพปัญหาได้ดีกว่า ซึ่งทางพรรคใหญ่จะเห็นความสำคัญของสาขาพรรคในระดับท้องถิ่นมากกว่าในระดับชาติ

ส่วนประธานสาขาพรรคเขตพระโขนง คุณประเสริฐ วิเศษชาติ กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า^{๒๑}

^{๒๑} สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

...อันนี้ मैंแน่ครับ แต่ก่อนเราไม่มีสิทธิ์ท้วงติงอะไรและอำนาจติดต่อผู้สมัครผู้ที่ คณะกรรมการบริหารพรรคทั้งหมด แต่มาตอนหลังเรามีสิทธิ์ท้วงติงได้ คือตอนแรก เราส่งคนของท้องถิ่นลงสมัคร ส.ส. แต่พรรคไม่อนุมัติ เราก็มีปฏิกริยาพอสมควร คนนี้ที่ทำงานแทบแยก ท่าน (คุณชวน หลีกภัย) ไม่พิจารณาเขา แต่เราก็เคารพ กติกาคือท่านก็ตอบให้เราพอใจ คือ ท่านบอกว่าเหตุผลว่าทำไมไม่เอาคนในพื้นที่ ก็เพราะว่าคุณ (ประเสริฐ) เอาคนในพื้นที่ลง คุณได้คะแนนเสียงเท่าเดิม แต่ถ้า เอาคนอื่นมาลง ในขณะที่กระแสสภาพจน์ของพรรคกำลังดีขึ้น และอื่นก็จะมาลง คะแนนให้กับผู้สมัครของพรรคด้วย เพื่อที่จะสนับสนุนให้พรรคโตขึ้น สำหรับการค้า เลือก ส.ก. และ ส.ช. ต้องยอมรับและว่า เราทำงานร่วมกันถึง 3 สาขาแน่ครับ คือบางจาก, บางนา, พระโขนง ซึ่งทาง 3 สาขาจะมาตกลงร่วมกัน เขามีแนว คิดอะไร เขามีตัวบุคคลมาเสนอเรามาก ทางผมมีมีย ถ้ามีเราก็เอารายชื่อเหล่านี้ มาพิจารณา ซึ่งในด้านการคัดเลือกสภาท้องถิ่นเรามีอำนาจเต็มและขอในการเสนอ ชื่อใคร...

จากในช่วงตอนต้นของคำสัมภาษณ์ ของคุณประเสริฐ จะเห็นว่าอาจจะมีการขัดแย้ง ระหว่างสาขาพรรคใหญ่ได้ในกรณีที่พรรคใหญ่ไม่อนุมัติ บุคคลที่ทางสาขาพรรคส่งไป ซึ่งในกรณี ควรจะต้องมีการประสานงานระหว่างพรรคใหญ่กับสาขาพรรค ดังเช่นที่สาขายานนาวาได้ปฏิบัติ อยู่ คือ การสอบถามถึงประวัติของผู้สมัครที่ทางพรรคใหญ่เสนอมา เพื่อให้สาขาพรรคยอมรับ และให้การช่วยเหลือในการหาเสียง และเพื่อทราบถึงเหตุผลที่ไม่อนุมัติคนที่สาขาพรรคส่งไป ซึ่งกรณีนี้ นับเป็นตัวอย่างที่ดีในอันที่จะใช้ เป็นอุทาหรณ์ในการทำงานประสานกันระหว่างพรรคใหญ่ กับสาขาพรรค

สำหรับคุณสุทิน บุญอยู่ ได้กล่าวถึงบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครได้ดังนี้^{๑๐}

^{๑๐}สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

...คือก็มีบทบาท แต่ว่าเรานั้นมักจะต้องให้โอกาสกับทางพรรคใหญ่ใช้ไหมอะ เราอาจคัดตัวผู้สมัครของเราขึ้นไป อย่างในกรณีการลงสมัครรับเลือกตั้ง เขตละ 3 คนเนี่ย เราอาจคัดคนของเราสักคนหนึ่งแล้วส่งขึ้นไป และอีก 2 คนเปิดโอกาสให้พรรคสำนักงานใหญ่เป็นผู้สรรหา นอกจากพรรคใหญ่ยังหาไม่ได้ก็ให้บอกมา สำหรับกรณีของ ส.ก., และ ส.ช. เมื่อสมัยปี 2532 สาขาพรรคคัดขึ้นไป ตอนนั้นคุณชวลิต เตชะไพบูลย์เป็นประธานสาขาพรรค ก็ส่งรายชื่อผมไปแล้วก็ ส.ช.อีก 8 คนขึ้นไปให้ทางพรรค ซึ่งมีคณะกรรมการกิจการกรุงเทพฯ คือท่าน อาจารย์มารุต บุณาค เป็นประธาน และคุณองอาจ คร้ามไพบูลย์ เป็นกรรมการ อยู่ด้วย เพื่อพิจารณาว่าเหมาะสมไหม ซึ่งในครั้งนั้นทางพรรคใหญ่ก็อนุมัติให้รายชื่อ ที่สาขาพรรคส่งขึ้นไปทั้งหมด...

ในเรื่องการคัดตัวผู้สมัครนี้ คุณสุทิน กล่าวเป็นการส่วนตัวแล้ว เขาคิดว่าในระดับ การปกครองท้องถิ่นนั้นทางสาขาพรรคจะมีบทบาทมาก แต่ถ้าเป็นการเลือกตั้งในระดับชาติทาง สาขาพรรคก็จะเปิดโอกาสให้กับพรรคใหญ่ เนื่องจากพรรคใหญ่มีหลักการพิจารณาที่กว้างขวาง กว่า และรู้พื้นฐานของบุคคลที่มาสมัครละเอียดกว่าสาขาพรรค

สำหรับคุณสุชิน นิ่งธรรม กล่าวถึงบทบาทของสาขาพรรคในการคัดตัวผู้สมัครไว้ ดังนี้^๓

...ไว้โหดราวที่แล้ว (เลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535) ผมเป็นตัวตั้งตัวตีเลย) รับ สมัครและก็ลงสมัครเองด้วย เป็นคนออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด 3 คน ผมเอาคนจาก เขตบางกอกใหญ่มาลง เวลาตอนพรรคตั้ง (พรรคประชาธิปัตย์) นี้เราลำบาก

^๓ สัมภาษณ์ สุชิน นิ่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

เหมือนกัน พอพรรคตั้งมันก็มีเส้นสายอะไรก็ลำบากใจพอสมควร สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ (13 ก.ย. 35) ผมส่งชื่อผมไปคนเดียว แต่พรรคใหญ่ไม่อนุมัติแต่ผมก็ไม่ว่าอะไร...

ในการคัดตัวผู้สมัครนั้น คุณสุชิน กล่าวไว้ว่าคิดว่า เมื่อเวลาที่พรรคไม่ตั้งหมายถึงชื่อเสียงของพรรคไม่ดี คนจะไม่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับพรรคหรือสาขาพรรค แต่เมื่อไรที่พรรคมีชื่อเสียง การวิ่งเต้นเพื่อขอลงสมัครกับทางพรรคใหญ่โดยตรงจะเกิดขึ้นทันที ทั้ง ๆ ที่ในอดีตอาจจะเป็นผู้สมัครจากพรรคอื่น ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงหาได้เข้ามาเพื่อทำงานให้กับพรรคหรือมีอุดมการณ์สอดคล้องกับพรรคไม่เป็นแต่เข้ามาเพื่อฉวยโอกาสในการที่ตนจะได้รับเลือกตั้งเท่านั้น

ในส่วนบทบาทคัดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง คุณอรุณ ศรีจรูญ ได้กล่าวถึงการทำงานของสาขาเขตบางกะปิ ไว้ว่า^{๓๒}

...คือสาขาพรรคมันต้องดูแลในส่วนนี้อยู่แล้ว แต่ไม่ได้หมายความว่าสาขาพรรคจะจัดส่งใครก็ได้ เราเป็นผู้ดูแลแนะนำให้บ.ช. เราดูให้แล้วก็ส่งให้พรรคว่าคนนั้นคนนี้เป็นอย่างไร เพราะอำนาจอยู่ที่คณะกรรมการบริหารพรรค แต่ทั้งนี้วิธปฏิบัติสาขาก็มีหน้าที่แนะนำว่าคนนั้นคนนี้เป็นอย่างไร ซึ่งผลโดยรวมแล้วทางพรรคใหญ่ก็ต้องฟังสาขา คือถ้าทางสาขาไม่ปฏิเสธใครก็ไม่มีปัญหา หรืออย่างในกรณีที่พรรคใหญ่ส่งคนมาลง สาขาก็มีหน้าที่แนะนำว่ารู้จักหรือไม่รู้จักดีกับไม่ดี ไม่ดีก็ต้องบอกว่าไม่ดี แล้วทางพรรคก็จะเป็นผู้พิจารณาเองครับ แต่โดยทั่วไปจะอะลุ่มอะล่วยกันนะครับ คือถ้าผู้แทนในเขต 3 คน ทางพรรคเขามักจะเอาคนในห้องถ้ำลงหรือคนที่สาขาพรรคเสนอซักคนนึง อย่างเช่นวันที่ 13 ก.ย. 35 นี้ สาขาเราเสนอคุณวรวิทย์ หงวนศิริ เขาเป็น ส.ช.เก่าและเป็นคนในพื้นที่ และก็เคยทำงานใน

^{๓๒}สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรูญ, 4 กันยายน 2535.

ส่วนของคณะกรรมการบริหารสาขามาก่อนด้วย สำหรับในระดับท้องถิ่น คือ ส.ก., ส.ช. มันก็พิจารณาจากพวกคณะกรรมการเก่า ๆ ที่เคยลง เรื่อง ส.ก., ส.ช. พุดจริง ๆ แล้วนี่มักเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คือต้องเอาคนในพื้นที่ลงจริง ๆ เพราะมันเป็นการทำงานเพื่อท้องถิ่น...

อย่างในกรณีของเขตบางกะปิ สาขาพรรคนี้เปรียบเสมือนที่ปรึกษาของพรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคัดตัวผู้สมัครในระดับท้องถิ่น คือ สาขาพรรคต้องเลือกคนในพื้นที่จริง ๆ คลุกคลีอยู่กับปัญหามากที่สุด อย่างเช่น ในเขตบึงกุ่ม คนเขารู้ว่ากำนันคนนี้ทำงานให้ชุมชนมาโดยตลอด ทางสาขาพรรคก็จะพิจารณาคนนี้ เพราะเป็นคนที่ประชาชนยอมรับได้ คุณอรุณยังให้แนวคิดเสริมไว้ว่า ในกรณีที่เรา (สาขาพรรค) เสนอคนในพื้นที่แล้วพรรคใหญ่ไม่อนุมัติ เราจะไปมีอคติกับพรรคไม่ได้ เพราะมันผิดหลักการเราต้องยอมรับมติพรรค อาจจะมีบางสาขาที่ไม่พอใจการตัดสินใจของพรรคบ้าง ซึ่งมันก็ขึ้นอยู่กับจิตใจที่เสียสละให้กับพรรคมากน้อยแค่ไหน คืออาจจะมีการคัดสรรตัวคณะกรรมการสาขาพรรค หรือประธานสาขาพรรคอาจจะอยากเล่นการเมืองเสียเอง ซึ่งทางพรรคใหญ่นั้นก็ไม่ได้มีข้อห้าม แต่โดยพฤตินัยแล้วตัวประธานไม่ควรลงสมัครเสียเอง เพราะจะทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะอาจจะมีบุคคลอื่นที่เหมาะสมกว่าตัวประธานสาขาพรรคก็เป็นได้

ในประเด็นนี้ คุณยุทธนา วิสฤตภาฯ ได้กล่าวในเรื่องการคัดตัวผู้สมัครไว้ว่า^{๑๑}

...สำหรับสมาชิกสภาท้องถิ่น พรรคใหญ่เขาอาจจะให้ความสำคัญสาขาพรรคน้อย เพราะเขาถือว่าไกลตัวเขา เป็นงานระดับล่างระดับเล็ก ๆ อันนี้อาจจะถือว่าเขาให้ความสำคัญกับประธานสาขาพรรคในแง่ที่ว่า พรรคใหญ่ไม่สนใจเพราะเป็นงานท้องถิ่นพรรคใหญ่จะต้องทำงานระดับชาติเท่านั้น แต่ถ้าเป็นระดับ ส.ส.พรรค

^{๑๑} สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสฤตภาฯ, 12 กันยายน 2535.

จะไม่มองสาขา ไม่เคยเหลียวแล จะไม่สอบถามความคิดเห็น ว่าบุคคลนี้เหมาะสมที่จะลงสมัครในพื้นที่ของเรามั้ย พรรคใหญ่จะเป็นผู้กำหนดตัว หรือบางทีจัดตัวผู้สมัครมายัง ไม่ให้ผู้สมัครพบตัวประธานสาขาพรรคเลย ไม่มีหนังสือฝากตัวถึงประธานสาขา ว่าสมาชิกคนไหนพรรคได้พิจารณาแล้วว่าจะให้ลงพื้นที่นี้ ให้ประธานสาขาให้ความร่วมมือหรือให้ความดูแลด้วย ผมจะทราบได้โดยดูจากหนังสือพิมพ์ว่าใครเป็นผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ ผมเคยนำเรื่องนี้ไปพูดในที่ประชุมใหญ่ของพรรคแต่พรรคก็ไม่เคยแก้ไขในสิ่งนี้เลย ก็ปล่อยให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาโดยตลอด คือเขามองข้ามความสำคัญของสาขาพรรคไป อย่างในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายนนี้ สาขาผมไม่ส่งรายชื่อให้พรรคพิจารณาเลย เพราะว่าในอดีตที่ผ่านมาพรรคไม่เคยเหลียวแล ผมคิดว่าในอดีตมันเป็นอย่างนี้ ผมเลยไม่ส่งเข้าไปดีกว่า แต่เราก็ทำกิจกรรมในส่วนที่เราเป็นประธานสาขาพรรค คือผมก็ทำเอกสารแจกสมาชิกพรรค เพื่อสนับสนุนผู้สมัครของพรรค อันนี้ต้องทำเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของเรา แต่ถ้าพิจารณาดูเนี่ย พรรคจะให้ความสำคัญของสาขาพรรคในการส่งรายชื่อผู้สมัครในระดับท้องถิ่นมากกว่าระดับชาติ เพราะการคัดตัวผู้สมัคร ส.ก. และ ส.ช. ทางพรรคจะให้ผมเป็นผู้พิจารณาและส่วนใหญ่ก็ได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากทางพรรคใหญ่เสมอ...

จากบทบาทในด้านการคัดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งของสาขาพรรค เมื่อเราได้พิจารณาจากคำสัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคแล้วจะเห็นว่า บทบาทในด้านนี้สามารถส่งผลกระทบต่อพรรคทั้งในด้านบวกและในด้านลบ ในด้านบวกนั้นก็คือ เป็นการกลั่นกรองตัวผู้สมัครให้กับพรรค และเป็นการสร้างผู้นำในระดับท้องถิ่น โดยเริ่มต้นจากการที่พรรคเปิดโอกาสให้แก่สาขาพรรคมากในการพิจารณาคัดเลือกตัวผู้สมัครในระดับท้องถิ่นคือ ส.ก. และ ส.ช. เพื่อที่จะพัฒนาให้นักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ ก้าวขึ้นมาทำงานการเมืองในระดับชาติต่อไป แต่ในขณะเดียวกันการที่พรรคยังผูกขาดอำนาจในการคัดเลือกผู้สมัครในระดับชาติ คือ ส.ส. ก็ก่อให้เกิดผลเสียแก่พรรคเช่นเดียวกัน ดังที่เราได้เห็นจากคำสัมภาษณ์ของท่านประธานสาขาพรรคหลาย ๆ ท่านที่ผ่านมา เพราะพรรคใหญ่เน้นไม่มีการประสานงานกับทางสาขาพรรคเลยในการที่จะส่งบุคคลอื่น โดยเฉพาะ

ไม่ใช่บุคคลในพื้นที่มาลงสมัคร และถ้าความไม่พอใจของประธานสาขาพรรคเกิดขึ้นมากถึงกับระดับที่ไม่ยอมช่วยสนับสนุนผู้สมัครของพรรค ก็เท่ากับพรรคประชาธิปัตย์ได้เผยให้เห็นจุดอ่อนของพรรคให้กับพรรคการเมืองอื่น แต่ปัญหาแบบนี้ยังเกิดขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากสาขาพรรคยังยึดหลักการและอุดมการณ์ที่ ส.ช.ทำงานให้พรรคอย่างเสียสละ แต่อย่างไรก็ตามถ้าพรรคประชาธิปัตย์ยังไม่คิดแก้ไขปัญหาในจุดนี้ หรือพยายามทำงานประสานร่วมกับสาขาพรรค ก็ไม่แน่ว่าความไม่พอใจที่ยังคุกรุ่นที่เกิดขึ้นกับสาขาพรรคหลายแห่ง จะประทุขึ้นมาเสมือนระเบิดลูกใหญ่ในไม่ช้านี้ก็ได้

บทบาทในการเสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ต่อสำนักงานใหญ่ของพรรค

บทบาทในส่วนนี้จะทำให้เราสามารถวิเคราะห์ได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์นั้นใช้หลักประชาธิปัตย์ในการบริหารพรรคหรือไม่ โดยพิจารณาถึงรูปแบบในการประชุมปรึกษาว่าใช้หลักเกณฑ์อย่างไร ในการส่งข้อเสนอนั้นไปให้กับพรรคสำนักงานใหญ่ โดยดูได้จากคำให้สัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคดังต่อไปนี้

สำหรับบทบาทในการเสนอข้อคิดเห็น คุณวิวัฒน์ เบ็ญเระมาน ประธานสาขาเขตยานนาวา ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า³⁴

... เราจะมีการประชุมทุกเดือนของเขตยานนาวา แต่การประชุมของเรานี้ไม่ใช่เฉพาะประชุมคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคทั้ง 9 คนเท่านั้น ผู้ที่เคยเสียสละให้กับพรรค ผู้ที่ลงสมัคร ส.ก., ส.ช. และส.ส. จะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม เราถือว่าคนพวกนี้เสียสละให้กับพรรคและเราก็ถือว่าเป็นคณะกรรมการคนหนึ่งอย่างน้อยก็ที่ปรึกษา เราจะเชิญพวกนี้มาประชุมร่วมกัน มติที่ประชุมเป็นอย่างไร

³⁴สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเระมาน, 30 สิงหาคม 2535.

เราก็ถือเป็นอย่างนั้น ซึ่งเราเปิดโอกาสให้ผู้สมัครได้รู้การดำเนินงานของเรา เช่น ถ้า ส.ส.ของเราได้เป็นรัฐมนตรี เราจะได้ตรวจสอบว่า ส.ส.หรือรัฐมนตรีของเราทำงานไปได้แค่ไหน เราสามารถที่จะซักฟอกผู้แทนของพวกเขาได้ เรียกว่าไม่ต้องเกรงใจกันล่ะ อันนี้เขตยานนาวา, สาทร และบางคอแหลม ได้ดำเนินการมาแล้ว ซึ่งในเรื่องนี้เราได้ทำเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับเขตอื่น ๆ...

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าบทบาทในด้านนี้ของเขตยานนาวา มีบทบาทสูงมาก เพราะเท่ากับว่า สาขาพรรคจะเป็นศูนย์กลางประสานการทำงานของ ส.ส.กับรับเรื่องร้องทุกข์และปัญหาของชาวบ้าน เพื่อที่จะนำมาประมวลและส่งต่อให้กับพรรคเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขต่อไปและเป็นการตรวจสอบการทำงานของ ส.ส. หรือรัฐมนตรีของเขต เพื่อที่จะสามารถชี้แจงให้เห็นถึงผลงานของผู้แทนของเขาว่าสามารถทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น หรือประเทศชาติอย่างไรบ้าง

สำหรับคุณอรุณ ศรีจรูญ ได้กล่าวถึงบทบาทในการเสนอแนะข้อคิดเห็นในส่วนของเขตบางกะปิ ไว้ว่า^{๑๕}

...คือ การประชุมมันแล้วแต่ลักษณะว่าประชุมเรื่องอะไร สำหรับการประชุมสมาชิกพรรค หรือประชุมสามัญ 1 ปีมีหนึ่ง หรือมีกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ แต่การประชุมคณะกรรมการบริหารสาขาจะมีประชุมทุกเดือน ซึ่งเขาก็ไม่ได้มีข้อกำหนดเอาไว้ แต่การประชุมสามัญทางพรรคจะมีข้อกำหนดเอาไว้ แต่สำหรับการประชุมคณะกรรมการสาขามันมีความสนิทสนม ก็จะมาพูดคุยกันว่ามีปัญหาอะไรบ้าง เราจะทำอะไรให้กับชุมชนหรือจะช่วยเหลืออย่างไรบ้าง เราก็มาคุยกันเป็นอย่างนั้น...

^{๑๕}สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรูญ, 4 กันยายน 2535.

จากคำสัมภาษณ์ ของคุณอรุณ จะเห็นว่าในการเสนอข้อคิดเห็นให้พรรคใหญ่ได้รับทราบนั้นมีอยู่ 2 ทาง คือ 1. การจัดประชุมใหญ่สามัญของสาขาพรรคอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง^{๓๖} ซึ่งถูกบรรจุไว้ในข้อบังคับของพรรค กับกรณีที่ 2 คือการประชุมของคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคทั้ง 9 ท่าน ซึ่งจะมีการจัดประชุมทุกเดือน โดยเราจะสามารถพิจารณาได้ว่าในกรณีที่ เป็นปัญหาเร่งด่วนนั้น ทางสาขาจะสามารถเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารสาขาได้ทันที

ส่วนในเขตบ่อมปราบศัตรู นาย คุวิเชียร เตชะธรรมนุกูล ได้มีการเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างไปจากท่านอื่น ซึ่งจะพิจารณาได้จากคำให้สัมภาษณ์ดังนี้^{๓๗}

...ปัญหาต่าง ๆ นั้นผมเคยเสนอหลายเรื่องนะ แต่ทุกอย่างต้องค่อยเป็นค่อยไป คือผมค่อย ๆ เสนอปัญหาไปให้ทางพรรคทราบ คือผ่านทาง อ.มารุต หรือทางพรรคใหญ่ก็ฝากให้ ดร.สุรินทร์ นิคสุวรรณ หรือ คุณประจวบ ไชยสาสน์ (ปัจจุบัน อยู่พรรคชาติพัฒนา) ผมก็รู้จัก...

ในการนำเสนอข้อคิดเห็นของเขตบ่อมปราบฯ นั้น ตัวประธานสาขาพรรคจะส่งผ่านให้กับผู้ใหญ่ภายในพรรคซึ่งมีความสนิทสนมเป็นการส่วนตัวกับผู้บริหารพรรค สาขาพรรคจะไม่เน้นการประชุมที่เป็นรูปแบบอย่างเป็นทางการ ใช้การประชุมแบบนั่งคุยโต๊ะกลมมีปัญหาวะไรก็โทรศัพท์ไปหาผู้บริหารพรรค มิได้ทำเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด

เกี่ยวกับเรื่องนี้สาขาเขตบางพลัดมีวิธีการอย่างไร ดูได้จากการให้สัมภาษณ์ของคุณสมชาย เจริญจิตปัญญ์ ได้กล่าวว่า^{๓๘}

^{๓๖} ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 57.

^{๓๗} สัมภาษณ์ วิเชียร เตชะธรรมนุกูล, 31 สิงหาคม 2535.

^{๓๘} สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญ์, 3 กันยายน 2535.

...คือตอนมาใหม่ ๆ นั้นนะฮะ ก็ต้องยอมรับว่ามีการประชุมกันทุกเดือนนะฮะแล้ว ถ้าหากเรามีอะไรเร่งด่วนก็อาจจะนัดแนะกันเพราะคนอยู่ในท้องถิ่นเรียกมาประชุมกัน ส่วนใหญ่จะประชุมกันเดือนละ 1 ครั้ง แต่ว่าหลังจากนั้นมาเนื่องจากว่าพรรคประชาธิปัตย์นั้นนะฮะ เราก็ยอมรับว่ามีการขัดแย้งกับสมาชิกบางท่าน ที่เป็นกรรมการ กิติ หรือสมาชิกของพรรคนั้นหันไปสนับสนุนพรรคอื่น เพราะฉะนั้นในการประชุมก็ยอมรับว่าเป็นจุดอ่อนข้อหนึ่งของสาขาพรรคเหมือนกัน หลังจากนั้นก็ประชุมนาน ๆ ครั้ง และการที่เราจะลงไปรับรู้ปัญหาของชาวบ้านนี้มันก็ต้องมีค่าใช้จ่าย ผมคิดว่าอุปสรรคอันหนึ่งที่ทำให้สาขาพรรคทำงานได้ไม่เต็มที่ก็คือเรื่องค่าใช้จ่ายนี้ละฮะ...

ในส่วนนี้เราจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของคุณสมชาย ก็คือจุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากการประชุมของสาขาพรรคนั้นก็คือถ้าสาขาพรรคนั้นประกอบด้วยบุคคลที่ขาดความเสียสละและจริงจังต่อพรรคความยึดมั่นและความศรัทธาที่มีต่อพรรคก็จะน้อยลง และจะหันไปสนับสนุนพรรคการเมืองอื่นได้ง่าย

คุณประเสริฐ วิเศษชาติ กล่าวถึงบทบาทในการเสนอข้อคิดเห็นให้กับพรรคใหญ่ไว้
ดังนี้^{๑๑}

...แน่นอนฮะ ในเรื่องนี้พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่เคารพกฎหรือเรายึดระบบประชาธิปไตยมเป็นหลักในการทำงาน เราค่อนข้างจะตีวเข้มในเรื่องนี้มาโดยตลอด และผมยืนยันว่าเป็นพรรคเดียวที่ยึดถือหลักในการทำงานแบบนี้ เพราะฉะนั้นไม่ว่าในการที่จะเสนอความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นในการร่างข้อแก้ไข ข้อบังคับต่าง ๆ ต้องเคารพกติกา^{๑๑} เราจะจัดประชุมสัมมนาเพื่อที่จะปรับปรุงบทบาทของสาขาพรรค เราจะต้องเคารพมติ ไม่ใช่ว่านักวิชาการคนนั้นมาเป็นที่ปรึกษาแล้วร่างนโยบาย

^{๑๑} สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

บอกให้พวกเราไปทำ อันนี้ผมว่ามันล้าสมัยแล้ว ซึ่งคุณถือว่าคุณสั่งการได้แล้วคุณไม่ถามผู้ปฏิบัติ อย่างนี้ก็ไปด้วยกันไม่ได้ สำหรับการประชุมของคณะกรรมการ เรา จะประชุมทุกเดือน หรือถ้ามีเหตุการณ์พิเศษ เช่น พฤษภาทมิฬ เราก็ได้ชี้แจงให้ สมาชิกทราบถึงข้อเท็จจริง และจะช่วยเหลือพี่น้องผู้ประสบภัยในเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬอย่างไรบ้าง พวกเราตื่นตัวในเรื่องนี้มาก บางครั้งเราอาจจะ กระจายข่าวโดยทำหนังสือชี้แจง บางทีก็โทรศัพท์พูดคุยกัน บางทีมีเรื่องต้องรีบทำ ไม่ต้องรอเรียกประชุม เพราะเป็นเหตุการณ์เร่งด่วนครับ...

การใช้หลักประชาธิปไตยโดยเคารพเสียงข้างมากเป็นกติกา มักเป็นสิ่งที่สร้างความ ศรัทธาและภาคภูมิใจแก่ตัวคุณประเสริฐอย่างมาก ซึ่งสิ่งนี้นับว่าเป็นเรื่องที่ดีในการที่จะทำให้ คณะกรรมการและสมาชิกของสาขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหา ให้กับชุมชนในเขตที่คนอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของคุณสุทิน บุญอยู่ ได้กล่าวถึงบทบาทในการแสดงความคิดเห็น ไว้ว่า⁴⁰

...ก็คือส่วนใหญ่แล้วจะพูดในที่ประชุมใหญ่ การประชุมแต่ละครั้งเราจะเสนอข้อ คิดเห็นและข้อติเตียนเพื่อปรับปรุงการทำงานของสาขาพรรค ส่วนในเรื่องของ ความคิดเห็นเราจะส่งไปยังคณะกรรมการกิจการกรุงเทพฯ โดยมีอาจารย์มารุต บุญนาค เป็นประธาน อย่างเช่น ตัวผมมีความคิดที่จะจัดตั้งชมรมสาขาพรรคใน กรุงเทพฯมหานคร ก็บังเอิญมีการเลือกตั้งก็เลยหยุดไป ในตอนนั้นผมมีเลือกตั้งส.ส. เลือกตั้งผู้ว่า กทม. แล้วมาขุบสภามันก็เลยหยุดทำไป สำหรับในการประชุมประจำปี ที่พรรคใหญ่นั้นประธานสาขาพรรคและคณะกรรมการอีก 8 ท่านได้รับเชิญไปด้วย

⁴⁰สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

แต่ไม่มีสิทธิ์ออกเสียงคือถ้าพูดว่าสาขาพรรคไหนไปได้กี่คน แล้วโหวต (ออกเสียง) ขึ้นมาเนี่ย สาขาในต่างจังหวัดก็เสียเปรียบซิคะรับ เช่นในกรุงเทพอยู่ใกล้หน่อย ใช้นโยบาย เราก็สามารถรวมทุกสาขาไปสาขาละ 9 คน มันก็มีทั้งหมด 24 สาขา มันก็ร่วม ๆ 200 คนแล้ว ค่ะเนนเสียงออกมาเขา (สาขาพรรคในต่างจังหวัด) จะเสียเปรียบ เพราะฉะนั้นเราจะให้แค่ตัวประธานสาขาพรรคคนเดียว ตัวประธานไม่ว่างก็มอบหมายให้รองประธานไป โดยที่มีการมอบฉันทะไป ซึ่งก็จะเท่ากับมีสิทธิ์ออกเสียงเพียง 1 เสียงเท่านั้น...

ในจุดนี้เน้นเป็นการแก้ไขในกรณีที่ประชุมใหญ่ของพรรคจะเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการผู้บริหารพรรค หรือมีการเลือกตั้งหัวหน้าพรรค, เลขาธิการพรรค อาจจะมีการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างสาขาพรรคในกรุงเทพฯ และสาขาพรรคในต่างจังหวัด เพราะถ้าให้ตัวคณะกรรมการสาขาพรรคมีสิทธิ์ออกเสียงด้วยแล้ว จะทำให้คะแนนในกรุงเทพฯ มีอิทธิพลมาก เนื่องจากอยู่ใกล้กับสำนักงานพรรคใหญ่ ดังนั้นข้อบังคับพรรคจึงกำหนดให้ตัวประธานสาขาพรรคเท่านั้นที่มีสิทธิ์ในการออกเสียง และเป็นการป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวกในการที่จะจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะเร่งแสวงหาความสนับสนุนจากสาขาพรรค เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการที่จะจัดตั้งสาขาพรรคเพื่อที่จะได้รับเสียงเพิ่มขึ้นมาเพียง 1 เสียง เพราะค่าใช้จ่ายของสาขาพรรคถ้าคิดดูก็เป็นจำนวนเงินมากพอสมควร

สำหรับคุณวิชัย แสงกาญจนวนิช ได้กล่าวถึงบทบาทในด้านนี้ ในการสอบการทำงาน ของสาขาเขต ราชเทวี ไว้ดังนี้⁴¹

⁴¹ สัมภาษณ์ วิชัย แสงกาญจนวนิช, 29 สิงหาคม 2535.

...เรามีการประชุมคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคกันทุกเดือน การเสนอข้อคิดเห็นถ้าเป็นในระดับท้องถิ่นอย่างเรื่องบริหารของกม. เราจะเสนอไปให้คณะกรรมการบริหารพรรคจะทำเป็นเอกสารหนังสือให้ทางพรรคทราบ สำหรับสำนักงานของเขตราชเทวีนี้แหละ เราใช้บ้านของคณะกรรมการเป็นที่เก็บเอกสารและทะเบียนของสมาชิก แต่ยังไม่ถึงขั้นเป็นสำนักงานเต็มรูปแบบ...

ในส่วนของการทำงานสาขาพรรคเขตราชเทวี ยังสามารถทำได้อย่างจำกัด เนื่องจากประสบกับปัญหาในด้านสำนักงาน ดังนั้นการประชุมจะพบกับคณะกรรมการบริหารสาขาทั้ง 9 ท่าน การที่จะเรียกประชุมสมาชิกพรรคเพื่อแสดงความคิดเห็นเป็นไปได้ยาก ซึ่งผิดกับการทำงานของเขตบางเขนเพราะเหตุที่ว่าหนึ่งในคณะกรรมการสาขาพรรค มีโรงเรียนจักรีนทร์เป็นสถานที่ที่ใช้ในการประชุม จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง โดยเราจะดูได้จากคำให้สัมภาษณ์ของคุณยุทธนา วิสุตภาภา ได้กล่าวไว้ว่า⁴²

...ในการประชุมของเราส่วนใหญ่ ไม่ใช่ว่าเรียกประชุมเฉพาะคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคเท่านั้น เราเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคเข้าประชุมด้วย เพื่อรับรู้ถึงความรู้สึกของสมาชิกผมต้องสอบถามชิวะ เพราะว่าผมตัดสินใจคนเดียวนี้ เกิดวันหลังผมจะขอความร่วมมือจากสมาชิกพรรคเขาอาจจะบอกว่าตัวประธานสาขานี้ผมไม่ยอมรับ คือเราจะต้องมีการสอบถามปรึกษาหารือกันก่อน ไม่ว่าจะเป็นประธานสาขา, เลขานุการสมาชิกพรรค เราจะพิจารณาาร่วมกันตลอดส่วนใหญ่ในเขตของพี (คุณยุทธนา) นี้ ดร.พิจิตต จะมาเป็นประธานในที่ประชุม และเป็นผู้ประสานงานระหว่างสาขาพรรคกับพรรคใหญ่...

⁴²สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสุตภาภา, 12 กันยายน 2535.

จากคำให้สัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคทั้งหมดจะเห็นว่า ในการประชุมเพื่อเสนอข้อคิดเห็นให้กับทางพรรคใหญ่ทรายนั้น สาขาพรรคส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการประชุมโดยยึดหลักประชาธิปไตยเป็นแบบแผนในการประชุม เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสาขาพรรคคนหนึ่งที่มีส่วนในการพิจารณาและตัดสินใจ ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนได้ โดยมีได้ผูกขาดกับตัวประธานสาขาหรือคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคแต่เพียงอย่างเดียว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือการที่สาขาพรรคส่วนใหญ่ยังขาดสำนักงานหรือสถานที่ใช้ในการประชุมอย่างถาวร อันจะทำให้การประชุมยังต้องมาจากมติของคณะกรรมการสาขาพรรคเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัญหาในข้อนี้มิใช่สาเหตุที่จะทำให้สาขาพรรคเกิดความแตกแยก ปัญหาสำคัญที่พบในการประชุมก็คือ การขัดแย้งที่เกิดจากคณะกรรมการบริหารสาขาไม่มีความจริงจังที่จะเสียสละในการทำงานให้กับพรรค และไม่ยึดมั่นในอุดมการณ์หรือเข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ในแง่ที่จะให้สาขาพรรคส่งชื่อตัวเองลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งพอชื่อของผู้นั้นไม่ได้รับการเสนอ ก็เกิดความไม่พอใจและลาออกจากพรรคในที่สุด

บทบาทในด้านการจัดหาสมาชิกเพิ่มเติม

บทบาทในด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการขยายฐานของพรรคการเมือง ให้เป็นพรรคแบ่งมวลชน แต่การหาสมาชิกนั้นจะต้องคำนึงคุณภาพของสมาชิกด้วยว่าเข้าพรรคเพราะชอบในอุดมการณ์ หรือนิยมในนโยบายการบริหารประเทศของพรรคหรือไม่ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วพรรคการเมืองนั้นก็จะมีแต่เพียงปริมาณสมาชิกพรรคมากในด้านจำนวนเท่านั้น หากได้มีคุณภาพแต่อย่างไรซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองนั้นไม่พัฒนาไปสู่ความสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้

คุณสมชาย เจริญจิตปัญญ์ ประธานสาขาพรรคเขตบางพลัด ได้กล่าวถึงการจัดหาสมาชิกไว้ว่า⁴³

⁴³สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญ์, 3 กันยายน 2535.

...คือการหาสมาชิกนี่แหละ เราก็ยอมรับว่าอย่างในกรณีที่ภาพพจน์ของพรรคดี การหาสมาชิกนี้ง่ายแต่ยามใดก็ตาม ถ้าหากว่ามีปัญหาภายในพรรคชื่อเสียงของพรรคเกิดตกต่ำลงเกิดการวิพากษ์วิจารณ์พรรคมาก การหาสมาชิกค่อนข้างจะยาก การหาสมาชิกก็คือเราอาจจะไปคุยกับคนโน้นคนนี้ ให้สมาชิกของพรรค ไปชักชวน เพื่อนญาติพี่น้องให้สมัคร เป็นสมาชิกพรรค ก็เห็นจะต้องพูดกันตรง ๆ นะฮะว่า คนที่เข้ามาที่เข้ามาในลักษณะที่รู้จักกันมากกว่าที่จะเลื่อมใสในนโยบายของพรรค (หัวเราะ) สำหรับคำนำร่องสมาชิกของพรรคนี้จริง ๆ มี แต่ในความเป็นจริงแล้ว ไม่ได้เก็บเลย...

เมื่อเราดูจากคำสัมภาษณ์ของคุณสมชาย จะเห็นว่าการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกพรรค ของบุคคลต่าง ๆ นั้นอาจจะมีสาเหตุในแต่ละช่วงของสถานการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นด้วย มิใช่ คำึงถึงนโยบายหรืออุดมการณ์เพียงอย่างเดียว ถ้าภาพพจน์ของพรรคในขณะนั้นเป็นที่ยอมรับ ของประชาชน การหาสมาชิกช่วงนั้นจะง่ายหรืออาจจะมาสมัครเป็นสมาชิกเองเลยก็ได้ แต่ถ้า ภาพพจน์ในขณะนั้นเป็นในแง่ลบ สมาชิกก็จะมีน้อยลง หรืออาจจะลาออกจากพรรคไปเองด้วยซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตบางพลัดคุณสมชายก็ยังได้ยอมรับว่าการเป็นสมาชิกของพรรคนั้นเป็น เรื่องของคนรู้จักกันเสียมากกว่า ที่จะทำงานด้วยความเสียสละให้กับพรรค

ในส่วนของบริษัทของสาขาพรรคเขตบางกะปิ คุณอรุณ ศรีจรรยา ให้ทัศนะที่แตกต่าง กันไว้ว่า⁴⁴

...คือเรามีใบสมัครไว้ที่สาขานะครับ คือสาขามีระเบียบในการรับสมัครอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่ที่เราจะนิกรับใครก็รับได้ใช่ไหมฮะ คือเราส่งไปที่พรรคใหญ่ แล้วให้ ทางพรรคใหญ่ประกาศ 1 เดือน เพื่อบอกว่ามีใครปฏิเสธหรือเปล่า ถ้าไม่มีปัญหา

⁴⁴สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรรยา, 4 กันยายน 2535.

คณะกรรมการบริหารพรรคเขาจะเป็นพิจารณาและอนุมัติ ที่นี้หมายความว่าทุกคนมีสิทธิ์สมัครได้ แต่ก่อนที่พรรคเขาจะรับก็ต้องรอดูว่าใครขยับยั้งหรือไม่ ถ้ามีคนขยับยั้งว่าไม่ควรรับผู้สมัครคนนี้ เพราะว่าเป็นสมาชิกพรรคอื่นหรือให้ความสนับสนุนพรรคอื่นอยู่ เราก็จะไม่รับ พอทางพรรคเขามีมติอย่างไร เขาก็จะแจ้งให้สาขาทราบ...

สำหรับบทบาทของสาขาพรรคบางกะปิ จะเห็นได้ว่าทำตามขั้นตอนของข้อบังคับพรรค คือจะพูดให้ถูกจุดนั้นก็คือ ในส่วนของคณะกรรมการบริหารพรรคจะเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรค ส่วนคณะกรรมการสาขาพรรคไม่มีอำนาจอนุมัติให้บุคคลเป็นสมาชิกได้ แต่เป็นหน่วยงานจัดหาสมาชิกแล้วส่งรายชื่อบุคคลให้กับทางพรรคใหญ่ ซึ่งในการทำงานของสาขาพรรคเขตบางกะปินี้สอดคล้องถ้าข้อบังคับของพรรค^{๔๕} เป็นอย่างยิ่ง

สำหรับการจัดหาสมาชิกในเขตพญาไท มีวิธีดำเนินการอย่างไร คุณสุทิน บุญอยู่ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า^{๔๖}

...ก็ส่วนใหญ่ก็บอกให้สมาชิกไปพูดคุยชักชวนประชาชนใช้ไหมอะ ถ้าท่านใดเห็นด้วยกับนโยบายของพรรค เขาก็เข้ามาเป็น ไม่เห็นด้วยก็ไม่มา ส่วนในด้านการจัดปราศรัย เพื่อจัดหาและรวบรวมสมาชิกในกรุงเทพฯ ที่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากประชาชนมีภารกิจมากมาย ทำงานกันหารุ่งหาราค่า และอีกประการหนึ่งถ้าให้เรา(คุณสุทิน) ไปพูดก็ไม่มีใครฟัง เพราะเราไม่ใช่นักพูด วาทะศิลป์เราสู้คนที่มีความชำนาญไม่ได้ แต่ในด้านของตัวสมาชิกก็ยังไม่เข้าใจอะไรมาก บางคนคิดว่า การเข้าเป็นสมาชิกพรรคจะได้รับเงินทองหรือผลประโยชน์อะไรทำนองนี้ ผมก็อธิบายว่าไม่ใช่อย่างนั้น สิ่งที่เราได้รับก็คือ ความเจริญของชาติบ้านเมือง เพราะ

^{๔๕} ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 12.

^{๔๖} สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

ฉะนั้นจึงหมายความว่าใครจะเป็นสมาชิกของพรรคไหนก็ได้ ขอบอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคไหนก็สมัครเป็นสมาชิกพรรคนั้นไปเลย...

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ายังมีบุคคลบางส่วนยังไม่เข้าใจถึง หลักการและความหมายในการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง อย่างที่คุณสุทินกล่าวว่าประโยชน์ของการเป็นสมาชิกนั้นมิใช่การได้รับเงินหรือผลประโยชน์ แต่เป็นในแง่ที่ว่าช่วยกันสนับสนุนพรรคการเมืองที่เราชอบในอุดมการณ์ เพื่อที่จะผลักดันให้นโยบายของพรรคสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลขึ้นมาอย่างจริงจัง แต่ในความเป็นจริงแล้วการที่จะได้สมาชิกพรรคที่มีความรู้ความสามารถ และชมชอบในอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคจริง ๆ แล้วเป็นเรื่องที่มีได้ทำกันอย่างเป็นเรื่องเป็นราว โดยเราสามารถที่จะสนับสนุนคำกล่าวอ้างข้างต้นได้ จากบทสัมภาษณ์ของคุณวิชัย แสงกาญจนวนิช ดังนี้⁴⁷

...ส่วนใหญ่ก็จะ เป็นสมาชิกพรรคนี้แหละครับที่ออกหาสมาชิกต่อไป ผู้ที่เป็นสมาชิกก็จะไปเชิญชวนประชาชนญาติสนิทมิตรสหาย เพื่อนฝูงของเขา สำหรับการทดสอบความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของพรรคไม่มีแต่อย่างใด เพียงแต่ให้สมาชิกเก็บรับรองเท่านั้น สำหรับค่าบำรุงสมาชิกเราไม่เก็บกันเลย...

อีกประเด็นที่ได้พบจากการเก็บข้อมูลก็คือ การเก็บค่าบำรุงของสมาชิกนั้นไม่ได้เข้มงวดมากนัก ทั้ง ๆ ที่ถูกบรรจุไว้ในข้อบังคับของพรรค⁴⁸ ซึ่งในเรื่องค่าบำรุงสมาชิกพรรคนี้ทำให้ค่าใช้จ่ายในการทำงานของสาขาพรรคไม่มิงบในการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และค่าบำรุงสมาชิกพรรคส่วนใหญ่จะเป็นภาระของประธานสาขาพรรคเอง ดูได้จากคำสัมภาษณ์ของคุณสุชิน พึ่งธรรมกล่าวว่า⁴⁹

⁴⁷ สัมภาษณ์ วิชัย แสงกาญจนวนิช, 29 สิงหาคม 2535.

⁴⁸ ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2530 ข้อ 16.

⁴⁹ สัมภาษณ์ สุชิน พึ่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

...คือเราเพิ่มสมาชิกมาเรื่อย ๆ เราพูดกันปากต่อปากคือคนในท้องที่ภาชีเจริญ รู้จักผมเยอะ สำหรับการรับสมาชิกของเราไม่จำกัด จะมีบุคคลทุกสาขาอาชีพ ในด้านการจัดเก็บค่าสมาชิกเราไม่ได้เก็บผม (คุณสุชิน) เป็นผู้ออกเองทั้งหมด ส่วนใหญ่เราไม่เคร่งในข้อบังคับพรรคค่าใช้จ่ายของสาขาทั่วประเทศสาขาพรรคเป็นผู้ออกเองทั้งหมด...

สำหรับเขตยานนาวาและเขตบางเขนมีวิธีการในการทดสอบแนวความคิดของบุคคลที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคอย่างไร คุณวิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน ประธานสาขาเขตยานนาวาได้ให้แนวคิดไว้ว่า^{๕๐}

...การหาสมาชิกของผมมันไม่เหมือนใคร คือผมไม่ออกไปหาหาว่าทั่วไปเหมือนที่เขา (สาขาพรรคเขตอื่น) ทำกัน ที่ไปขอชื่อแล้วลงทะเบียนเป็นสมาชิกผมไม่เอาอย่างนั้น ผมหาสมาชิกในระยะแรกอย่างนั้นจริง แต่ต่อมากการหาสมาชิกนั้นสมาชิกพรรคจะเข้ามาอย่างเต็มใจและจะต้องมีการทดสอบโดยนำเอกสารนโยบายและอุดมการณ์ให้ผู้สมัครอ่านแล้วถามว่าเขามีความคิดอย่างไร ถ้าเห็นดีด้วยก็ตกลงไม่เห็นดีด้วยก็ไม่รับสมัครอย่างนี้นะครับ...

ในส่วนของเขตบางเขน คุณยุทธนา วิสฤตภา ได้ให้ภาพมองกว้าง ๆ ว่า^{๕๑}

...สาขาผมเริ่มจากเสาะหาตัวผู้นำท้องถิ่นที่จะเป็นตัวแทนของเราต่อไป ไม่ว่าจะป.ก. หรือส.ช. เราจะคอยพิจารณาหาอยู่โดยตลอด ผู้นำชุมชนที่ดีมีความรู้ความสามารถ เราก็แนะนำติดต่อประสานงานกับเขา เมื่อติดต่อกับเขาได้ก็ให้

^{๕๐}สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน, 30 สิงหาคม 2535.

^{๕๑}สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสฤตภา, 12 กันยายน 2535.

เขาไปขยายสมาชิกพรรคต่อไปอีก สำหรับบุคคลที่เป็นสมาชิก นี้เราเจาะจงเรา ต้องเลือกบุคคลนี้มวลชนยอมรับมี มีประวัติไม่ดีมีเราต้องพิจารณาอะ ไม่ใช่อยู่ ดี ๆ ไปขอชื่อเขามา ถ้าทำอย่างนั้นสมาชิกมีเยอะเลยนะอะซึ่งผมไม่ต้องการทำ อย่างนั้น คือการทำงานของผมต้องดูบุคคลนั้นก่อนว่าคุณอยู่ในพื้นที่ มีความคิดความ อ่างทางการเมืองอย่างไร สำหรับค่าสมาชิกพรรคที่ตัวประธานสาขาเป็นผู้ออกให้ และนี่คือปัญหาของประธานสาขาพรรคครับ...

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า บุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคในสาขาพรรคบางเขตก็มีวิถี การตรวจสอบความคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรค ก่อนที่จะอนุมัติให้เข้าเป็นสมาชิก พรรค แต่ในขณะเดียวกันบางสาขาพรรคก็ไม่เคร่งครัดในเรื่องนี้มากนัก เพียงแต่หาสมาชิกให้มี จำนวนมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งถ้าทุกสาขาพรรคได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือข้อบังคับของพรรคอย่าง เข้มงวดแล้ว ก็น่าที่จะเชื่อได้ว่าสมาชิกพรรคที่รับสมัครเข้าไปนั้นจะเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่จะ ทำงานอย่างเสียสละให้กับพรรคประชาธิปไตยสืบต่อไป

บทบาทในการจัดกิจกรรมของสาขาพรรคตามที่เห็นสมควรและการปฏิบัติงานตาม ที่พรรคมอบหมาย

งานในการจัดกิจกรรมของสาขาพรรคจะมีอย่างน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความขยัน หมั่นเพียรของคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค และความร่วมมือของสมาชิกพรรคด้วยการ ประสานงานจะต้องเกิดขึ้นร่วมกันทั้ง 2 ฝ่ายมีเช่นนั้น แล้วกิจกรรมของสาขาพรรคจะมีสามารถ สำเร็จลุล่วงไปได้เลย

บทบาทในด้านนี้ของสาขาพรรคเขตพระโขนง คุณประเสริฐ วิเศษชาติ ได้ให้ข้อมูล ในเรื่องนี้ว่า⁵²

⁵² สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

...คือผมทำหลายรูปแบบนะอะ คือทำในนามประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์กับการทำงานในฐานะคณะกรรมการชุมชน โดยไม่คำนึงว่าเป็นเขตของพรรคไหน คือหมายถึงเป็นเขตหมู่บ้าน ซึ่งเป็นฐานคะแนนเสียงของพรรค ผมก็เข้าไปสร้างกิจกรรมจนได้รับการยอมรับ ผู้แทนฯของเขาก็เข้าไปดู แต่เราได้ตัดปัญหาในช่วงนั้นว่า เรามาสร้างโอกาสไม่ได้มาฉวยโอกาสคู่แข่งเรา แล้วในเขตที่สาขาพรรคอื่นเขาไม่ทำกัน เราก็อาสาเข้าไปทำ จึงทำให้เกิดการยอมรับ และทำให้ชาวบ้านฐานหันกลับมาสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ในส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งผมก็ก็ภูมิใจมาก ส่วนเรื่องการอบรมพรรคใหญ่จะเป็นผู้กำหนดเช่น โครงการอาสาพัฒนาประชาธิปัตย์ แต่ที่นี้จะมิงบตัวนั่งอยู่ที่ม.มหิดล เราจะของบนั้นมาพัฒนาท้องที่และจัดอบรม, จัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเราจะระดมสมาชิกพรรคเข้าอบรม ซึ่งจะเป็นเรื่องการอบรมผู้นำชุมชน...

การทำงานที่ไม่มีการแบ่งฝ่ายว่าเป็นเขตของพื้นที่ของพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม แต่ยึดหลักการทำงานเพื่อชุมชนให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด จึงทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งยอมรับผลงานที่สาขาพรรคประชาธิปัตย์เขตพระโขนงได้ทำไว้ และถ้าดูจากผลการเลือกตั้งในเขตพระโขนง, ลาดกระบัง และเขตประเวศ ในวันที่ 13 กันยายน 2535 ที่ผ่านมานี้ ผู้แทนของพรรคประชาธิปัตย์สามารถชนะยกทีมเข้ามานั่งในสภาทั้ง 3 คน ก็อาจจะถือได้ว่าความสำเร็จส่วนหนึ่งอาจจะเกิดจากการทำงานอย่างไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกของสาขาพรรคเขตพระโขนงก็เป็นได้

ส่วนเขตบางกะปิ คุณอรุณ ศรีเจริญ ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมของสาขาพรรค ไว้
ดังนี้^{๕๖}

^{๕๖} สัมภาษณ์ อรุณ ศรีเจริญ, 4 กันยายน 2535.

...คือส่วนใหญ่ที่บอกแล้วว่าคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคประชาธิปัตย์มันก็จน
 ที่นี้ในเขตบางกะปิ เราก็คือว่าเราจะใช้เงินพัฒนาของ ส.ส. ที่จัดสรรมาให้เป็น
 ตัวจัดทำกิจกรรมซึ่งการจัดสรรนี้พรรคเขาจะดูเองว่า สาขาไหนมีความต้องการ
 อะไร ใครขาดอะไรแล้วเขตไหนไม่มี ส.ส. เขาก็จะช่วย คือทางพรรคเขาจะ
 หัก 10% จากเงินเดือน ส.ส., ส.ก., ส.ช แล้วแต่ละประเภท มาเป็นกองทุน
 แล้วพรรคก็จะพิจารณาจัดสรรให้อีกที เมื่อพรรคอนุมัติให้สมมุติ เขตบางกะปิให้มา
 สองแสน คณะกรรมการก็มาปรึกษากันว่าจะเอาเงินสองแสนไปทำอะไร จะเอา
 เงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ดีไหม หรือจะเอาเงินมาจัดอบรมนำคนมาเสริมสร้างสติปัญญา
 และให้ความรู้ทางด้านการเมือง เพื่อเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
 ต่อไป ส่วนโครงการที่พรรคใหญ่มอบหมายให้ทำก็มีโครงการ อ.พ.ป.ช.ป.
 (อาสาพัฒนาประชาธิปัตย์) มันเป็นกิจกรรมพิเศษ หรือเวลาที่มีการหาเสียงทาง
 พรรคก็จะขอให้ไปช่วยแจกโปสเตอร์, ใบปลิว ติดป้ายหาเสียงพวกนี้แหละครับ...

คุณอรุณ ยังได้กล่าวเสริมอีกถึงการทำงานให้กับชุมชนต้องแยกเรื่องนี้ออกจากการ
 เมือง เพราะเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน คุณจะอยู่พรรคไหนไม่เกี่ยวไม่มีการ
 แบ่งฝ่ายคือจะต้องคำนึงถึงส่วนรวม และตัวคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคอย่าเอาเรื่องของ
 พรรคไปเกี่ยวกับเรื่องสาธารณะ เพราะถ้าสาขาพรรคทำคุณประโยชน์ให้ดีแล้วไม่ว่าจะสังกัด
 พรรคไหนก็ตาม คนในชุมชนนั้นเขาก็จะรู้เอง ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นว่าสอดคล้องกับหลักการทำ
 งานของสาขาพรรคเขตพระโขนง

การจัดกิจกรรมของ เขตพญาไทจะมีลักษณะอย่างไร ดูได้จากคำสัมภาษณ์ของคุณสุทิน
 บุญอยู่ กล่าวไว้ดังนี้^{๕๔}

^{๕๔}สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

...ส่วนใหญ่เป็นการอบรมเสียมากกว่า ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นเราเพียงแต่ไปเสริมเพราะถ้าเราไปเป็นตัวนำในการพัฒนา บางฝ่ายเขาจะต่อต้านเพราะฉะนั้นมันขึ้นอยู่กับจิตใจของคนเราด้วย คือฝ่ายตรงข้ามเขากลัวว่าเราทำงานให้ท้องถิ่นแล้วจะดีกว่า ส่วนเรื่องการทำกิจกรรมนั้นคิดไว้หลายเรื่อง เช่น เรื่องของการกีฬา แต่ก็ต้องยอมรับว่าเรื่องยังมีมันต้องใช้ทุนทรัพย์ คือเราอยากจะทำชมรมกีฬา เพื่อที่จะส่งเสริมกีฬาจะทำให้ประชาชนหรือวัยรุ่นไม่หมกหมุ่นในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ และสิ่งที่ต้องการอีกอย่างหนึ่งก็คือ การให้ความรู้ทางด้านการเมือง แต่ที่นี้ปัญหามันก่ออยู่ที่เรื่องทุนทรัพย์นั่นเอง...

บางสิ่งที่จะนำมาให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมก็ไม่สามารถที่จะประสบผลสำเร็จ หรือทำให้เกิดความเป็นจริงได้ อันเนื่องมาจากการขาดทุนทรัพย์ในการใช้จ่ายดังที่คุณสุทินกล่าวไว้ ซึ่งในเรื่องนี้ เขตบางพลัดก็กำลังประสบปัญหาเช่นนี้อยู่เหมือนกัน โดยดูได้จากคำสัมภาษณ์ ของคุณสมชาย เจริญจิตปัญญ์ ที่กล่าวไว้ว่า^{๕๕}

...ก็ต้องยอมรับความจริงนะฮะว่า ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้วเรายังทำกันน้อยมาก เหตุที่ทำกันน้อย เพราะว่าถ้ามีการเคลื่อนไหวนั้นก็หมายถึงค่าใช้จ่าย เพราะการตั้งสาขาพรรคขึ้นมาพรรคไม่ได้สนับสนุน เพราะฉะนั้นเราจึงมีค่าใช้จ่ายจำกัดมันก็เท่ากับว่ากิจกรรมของสาขาต้องน้อยลง แต่ทั้งนี้การมีเงินอย่างเดียวไม่ใช่จะทำให้ได้นะฮะ ต้องดูว่าคณะกรรมการบริหารสาขานั้น active (กระตือรือร้น) หรือไม่ ถ้ากรรมการไม่มีความตั้งใจที่จะทำงานก็ไม่มีประโยชน์อะไร ทั้ง 2 อย่างนี้จะต้องประกอบกันอยู่ในกรณีของสาขายานนาวา ของคุณวิวัฒน์ ผมก็ต้องขอชมว่าเป็นสาขาพรรคเป็นตัวอย่างที่ดีและมีบทบาทสูงมากนะฮะ...

^{๕๕}สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญ์, 3 กันยายน 2535.

ที่นี้เรามาดูการทำงานในด้านกิจกรรมของสาขาพรรคเขตยานนาวา ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้างจนได้รับการยกย่องจากประธานสาขาพรรคท่านอื่น ๆ ว่าเป็นตัวอย่างสาขาพรรคที่ดีแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งคุณวิวัฒน์ เบ็ญเระมาน ได้อธิบายว่า^{๑๑}

...ในด้านสาขาพรรคเราก็จัดหน่วยรักษาพยาบาล หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ก็โดยติดต่อของบจากม.มหิดล อาทิตย์ละครึ่ง พร้อมกับตัดผมด้วย และอีกประการเราจะของบส.ส. เรียงงบนพัฒนาจังหวัด แต่ไอ้งบส.ส.บางคนเข้าใจผิดคิดว่าส.ส.ได้งบเป็นเงินสด 5 ล้านบาท จริง ๆ มันเป็นเพียงตัวเลขสิ่งที่เราทำก็คือ ก็คือส.ส.ต้องบอกให้หน่วยราชการเข้าไปทำ ซึ่งเป็นเงินงบประมาณ แต่ส.ส.ไม่ได้รับเงินเข้ากระเป๋าหรอกครับ ส.ส.ก็จะบอกให้หน่วยราชการมาทำเท่านี้เท่านั้น อย่างเช่น วัดหรือมัสยิดก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับกรมศาสนา ก็ไปบอกให้กรมศาสนาทราบเรื่อง ว่าปัญหาของวัด, มัสยิดมีปัญหาอย่างนี้ควรจะได้รับแก้ไขปัญหาในลักษณะอย่างนี้...

ในการทำงานสาขาพรรคเขตยานนาวานั้นจะเห็นว่ามีการของบ 2 ทางด้วยกันคือ

1. งบจากกองกลางของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมีทุนเก็บไว้ที่ ม.มหิดล ในการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับการจัดบริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่
2. งบจากส.ส.ที่เรียกว่างบพัฒนาจังหวัด ซึ่งทางสาขาพรรคนั้นได้รวบรวมปัญหาของประชาชนเพื่อที่จะประมวลออกมาเป็นโครงการ แล้วเสนอต่อไปยัง ส.ส.หรือทางม.มหิดล เพื่อนำงบนั้นมาพัฒนาชุมชนของตนต่อไป ซึ่งในบางสาขาพรรคที่เขตของตนไม่มี ส.ส. แต่โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ก็สามารถที่จะขอทุนทรัพย์มาเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมของสาขาพรรคได้เช่นกัน ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็คือเขตภาษีเจริญนั้น ตัวประธานสาขาพรรคมีความสนิทกับคุณปราโมทย์ สุขุม (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) เป็นการ

^{๑๑}สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเระมาน, 30 สิงหาคม 2535.

ส่วนตัว เมื่อสาขาจะมีกิจกรรมใด ๆ ก็สามารที่จะขอความช่วยเหลือในส่วนหนึ่งได้ โดยดูจาก คำสัมภาษณ์ของคุณสุชิน ฝั่งธรรม ได้กล่าวว่า^{๕๗}

...เราออกไปเยี่ยมชุมชนกันครับ เราจะไปประกาศโทร โง่งให้ชุมชนนั้นทราบ ว่า วันพรุ่งนี้ชุมชนนี้จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ให้พี่น้องมา รักษาพยาบาลฟรี ในด้านค่าใช้จ่ายเราของบจาก ปราโมทย์ สุขุมมาให้ เพราะ อย่างในเขตเราไม่มี ส.ส....

เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมของสาขา คุณประสิทธิ์ ลิขิตวิบูลย์ ได้ กล่าวถึงบทบาทของสาขาพรรคเขตปทุมวันไว้ว่า^{๕๘}

...คือเราจะจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และทางสาขาเราก็จะร่วมให้ความสะดวก โดยการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านหรือคนในชุมชนทราบ เพื่อที่จะออกมาขอรับ บริการเดือนึงก็จะมีประมาณ 2 ครั้ง โดยเราจะดูจากว่าพื้นที่จุดไหนมีคนจนมาก เช่นแถวแฟลตแถวสลัมพวกนี้ แล้วเราก็ช่วยประชาสัมพันธ์ว่ามีหน่วยแพทย์มาบริการ มารับการรักษาโรครฟรี รับยาฟรีอะไรอย่างนี้...

ที่ยกตัวอย่างมาในกรณีของเขตภาษีเจริญ, พระโขนง และเขตยานนาวา จะเห็นว่า สาขาพรรคในเขตนี้จะมีบทบาทในด้านการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนสูง อันเนื่องมาจากชุมชนใน เขตเหล่านี้ประกอบด้วยบุคคลที่มีรายได้ไม่สูงนัก อีกทั้งมีชุมชนแออัดอยู่มาก ซึ่งทำให้การบริการ ของหน่วยงานของราชการมีไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้ แต่ถ้าเป็นเขตที่อยู่ใน

^{๕๗} สัมภาษณ์ สุชิน ฝั่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

^{๕๘} สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ลิขิตวิบูลย์, ประธานคณะกรรมการบริหารสาขาพรรค เขต ปทุมวัน, 2 กันยายน 2535.

บริเวณเมืองซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมและประชาชนมีรายได้สูงค้อยแล้ว บทบาทของสาขาพรรคจะมีน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย ดังตัวอย่างของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ซึ่งคุณวิเชียร เตชะธรรมกุล ได้กล่าวว่า^{๕๑}

...เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีแล้ว เรื่องการบริการชุมชน เราทำไว้หมดแล้ว อย่างสะพาน ถนนในซอยต่าง ๆ เราทำไว้หมดเดินได้สบาย เมื่อก่อนยังไม่มีสะพานเราก็ออกไปทำกัน อันนี้พอชาวบ้านมาร้องขอเราก็ไปทำ ไม่ต้องรอส.ก., ส.ช. มาทำ เราทำเองดีกว่า...

จากคำสัมภาษณ์ทั้งหมดของประชาชนสาขาพรรคในเขตต่าง ๆ จะเห็นว่าการจัดทำกิจกรรมของสาขาพรรคนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าขาดปัจจัยในเรื่องเงินทุน เพราะในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาพวกสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ จะต้องใช้เงินเป็นปัจจัยในการสร้างความเจริญ อีกทั้งตัวของคณะกรรมการสาขาพรรคนั้นจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความเสียสละให้กับพรรค ทั้ง 2 อย่างนี้จะต้องประกอบกันจึงจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ดังเช่นที่สาขาพรรคในเขตพระโขนงและเขตยานนาวาทำสำเร็จมาแล้ว

บทบาทในด้านการให้การศึกษาทางการเมือง

ในการจัดองค์การพรรคแบบสาขาหรือแผนก (branch or section) สาขาของพรรคเป็นส่วนหนึ่งของพรรคที่จะแยกออกอิสระไม่ได้ ปัจจัยเบื้องต้นของพรรคการเมืองนี้ก็คือสาขาของพรรคที่กระจายอยู่ตามท้องถิ่นทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานในการดำเนินกิจกรรมของพรรค หน้าที่หลักก็ได้แก่ กิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หน้าที่การให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน้าที่ด้านสังคมสงเคราะห์ การหาสมาชิกเพิ่ม ขยายขอบข่ายงานของพรรคและมุ่งรักษาความสัมพันธ์กับมวลชน

^{๕๑}สัมภาษณ์ วิเชียร เตชะธรรมกุล, 31 สิงหาคม 2535.

เมื่อเป็นดังนี้จะเห็นว่าสาขาพรรคนั้น ควรจะต้องแสดงบทบาทดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทที่ได้ตั้งไว้ โดยเฉพาะในด้านการให้การศึกษาทางด้านการเมือง ซึ่งจะทำให้สมาชิกของพรรคมีคุณภาพพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากบทบาทในด้านการให้การศึกษาทางการเมือง คุณประเสริฐ วิเศษชาติ ได้กล่าวถึงการทำงานของสาขาพรรคเขตพระโขนง ไว้ดังนี้^{๕๐}

...โดยมากการพัฒนาแนวคิดทางการเมืองนั้นอะ เราทำเป็นรูปกิจกรรมเลยทีเดียว ยอมรับว่าประชาธิปไตยยังไม่ได้แน่นถึงจุดนี้โดยตรง เราจะสร้างสภาพรวมกันมากกว่า เช่น เราจัดอบรมและสัมมนาโดยพาสมาชิกไปเที่ยวต่างจังหวัด เช่น เขาใหญ่หรือพญา แล้วเราจะนั่งปรึกษากันไปด้วย ซึ่งมันก็ต้องมีค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งก็หลายหมื่น เราจึงไม่ได้จัดบ่อยนัก...

สำหรับคุณวิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน กล่าวถึงบทบาทในด้านนี้คล้าย ๆ กับคุณประเสริฐไว้ว่า^{๕๑}

...ส่วนใหญ่แล้วพอพรรคใหญ่มีกิจกรรมอะไร เราก็จะจัดทำเอกสารแจกสมาชิกให้ทราบ โดยในช่วงที่เรามี ส.ส. เราก็จัดกลุ่มสัมมนากันไปต่างจังหวัด แล้วก็มียอดิตส.ส.หรือส.ก., ส.ช. ไปสัมมนาร่วมกันและให้การศึกษาทางการเมืองโดยมีวิทยากรไปให้ความรู้และความสนุกด้วย โดยจะพาไปต่างจังหวัด ถ้าไม่ไปต่างจังหวัดประชุมกันได้ไม่นานสมาชิกหลายกลับบ้านหมด เมื่อก่อนไปเขาใหญ่ก็

^{๕๐} สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

^{๕๑} สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน, 30 สิงหาคม 2535.

อยู่บนเขาใหญ่ ไปไหนไม่ได้ก็เลยล้มมมากันทั้งวัน หรืออย่างโครงการอาสาพัฒนา
 ประชาธิปไตย เราก็อำนวยความสะดวกโดยจัดสมาชิกส่งไปอบรมที่พรรค
 ประชาธิปไตย...

ในเรื่องนี้ถึงแม้ว่าสาขาพรรคจะได้จัดการอบรมและให้การศึกษาทางการเมืองแก่
 สมาชิกพรรค แต่ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกด้วย อย่างใน
 กรณีของการจัดล้มมมาถ้าจัดการในกรุงเทพฯ ตัวสมาชิกที่ไม่มีความสนใจในด้านกิจกรรมทาง
 การเมืองจริง ๆ ก็อาจจะหนีกลับบ้านก่อน ทางสาขาพรรคจึงต้องจัดอบรมไปต่างจังหวัดเพื่อเป็น
 การบังคับให้สมาชิกเข้าฟังการอบรม

ส่วนในเขตบางกะปิ จะมีโครงการอย่างไรบ้าง พิจารณาได้จากคำสัมภาษณ์ของ
 คุณอรุณ ศรีจรรยา ซึ่งกล่าวไว้ว่า^{๕๒}

...คือในเรื่องทางการเมือง โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ คุณจะไปถึงจริงจังอะไร
 ไม่ได้ เพราะทุกวันคนกรุงเทพฯเราก็สนใจทำมาหากิน สนใจเรื่องปากท้องของ
 เขา ใ้อี่จะสนใจจริง ๆ ที่พรรคเข้าไปได้ก็คือพวกชุมชน แต่ว่าคนพวกนี้สนใจ
 การเมืองแบบมีเงื่อนไซ คือเขาจะดูว่าถ้าเขาสนใจการเมืองแล้วได้รับประโยชน์
 ละ เขาก็ตกลง ไม่มีประโยชน์กับตัวเขาก็ไม่เอา อย่างเช่น ปัจจุบันพรรคคนละครวม
 คุมอำนาจบริหารกทม. เขาสั่งการให้คนทำถนน, ซ่อมถนนตรงนั้นตรงนี้ได้ทั้งนั้น
 อย่างนี้ไปอบรมการเมืองให้ชุมชนเขาก็ยอมรับ เพราะเขาจะได้ประโยชน์ แต่ถ้า
 เป็นพรรคประชาธิปไตยไม่มีทางหรอก...

^{๕๒} สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรรยา, 4 กันยายน 2535.

ในส่วนของการให้การศึกษาทางการเมือง อาจจะไม่จำเป็นที่ว่าบุคคลหรือกลุ่มประชาชนนั้นจะสนใจในทางการเมืองจริง ๆ แต่เป็นการสนใจแบบมีวัตถุประสงค์แอบแฝงคือถ้าเขาได้รับประโยชน์หรือได้รับความสะดวก เขาก็ร้องฟังเรื่องการเมือง แต่ถ้าไม่มีประโยชน์ให้เขา การให้การอบรมทางการเมืองก็จะได้รับความร่วมมือไม่เต็มที่ ซึ่งผิดกับวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาทางการเมืองที่มีเจตนาให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

จากคำสัมภาษณ์ของประธานสาขาเขตพญาไท คุณสุทิน บุญอยู่ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า^{๕๓}

...เมื่อก่อนเราทำเอกสารแจกฟรีตลอด ซึ่งเราก็ทำจนหมดแรงหมายความว่าพอพรรคสำนักงานใหญ่มีอะไร เราก็ช่วยเผยแพร่ใส่หนังสือของเรา จะมีการแจ้งกิจกรรม, ข่าว, เรื่องราวทางการเมือง หรือพรรคมีการปราศรัยอย่างไรในสภา ส.ส.ของพรรคเสนอกะทู้, ญาติติในเรื่องใดบ้าง เราก็พิมพ์เอกสารแจกให้สมาชิก พรรคทราบและติดตามว่าผลงานไปถึงไหน ที่นี้พอทำ ๆ ไป ทุนเราก็หมดพรรคใหญ่ก็ไม่ช่วยเหลือก็เลยต้องเลิกทำ...

ในเรื่องการให้การศึกษาทางการเมืองที่ประสบปัญหาก็คือเรื่องค่าใช้จ่าย ในการจัดอบรมและการจัดทำเอกสารให้แก่สมาชิก ซึ่งปัญหาเรื่องนี้มิใช่เฉพาะเขตพญาไทเท่านั้น ที่ประสบกับปัญหา ในข้อนี้สาขาพรรคในเขตอื่นก็เผชิญอยู่กับอุปสรรคข้อนี้เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของคุณสมชาย เจริญจิตปัญญ์ ประธานสาขาเขตบางพลัดได้กล่าวว่า^{๕๔}

^{๕๓} สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

^{๕๔} สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญ์, 3 กันยายน 2535.

...ในขณะนี้ไม่ได้ทำ เพราะมีปัญหาค่าใช้จ่าย แต่ว่าในตอนที่ตั้งสาขาขึ้นใหม่ ๆ เรามีการจัดกิจกรรมทุก 15 วัน เดือนละ 2 ครั้ง เราก็จะมาวิพากษ์วิจารณ์การเมืองเท่ากับเป็นการให้ความรู้สมาชิก รวมทั้งพูดถึงการบริหารงานของรัฐ แล้วก็จะมีการฝึกการพูดเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพในการที่จะสร้างสมาชิกของเราให้เป็นผู้นำต่อไป แล้วก็มีการเชิญ ส.ส.หรือผู้บริหารพรรคที่มีชื่อเสียงในแต่ละด้านมาเป็นวิทยากรอบรมให้กับสมาชิกพรรคของเรา...

และเมื่อเราดูจากคำให้สัมภาษณ์ของคุณยุทธนา วิสุตตากา ถึงการทำงานในการให้การศึกษาทางการเมืองของสาขาพรรคเขตบางเขต จะเห็นได้ว่ามีลักษณะคล้ายกับสาขาเขตบางพลัด ซึ่งคุณยุทธนา ได้กล่าวไว้ดังนี้^{๕๕}

...ก็อย่างที่บอกคือ เราจัดสมาชิกส่งไปอบรมโครงการ "อ.พ.ป.ช.ป." กับทางพรรคใหญ่ ส่วนการจัดกิจกรรมของสาขาก็เชิญวิทยากรจากทางพรรคใหญ่ เช่นมี ส.ส.หรือรัฐมนตรีที่เก่งในด้านใดก็เชิญมาพูดในด้านนั้น สำหรับการจัดทำเอกสารเราจะจัดทำทุกเดือน แต่เนื่องจากสมาชิกของเรามีหลายชั้น คนจึงได้รับไม่ทั่วถึง เราก็ใช้วิธีการส่งเป็นจุด เช่น ทำมา 500 ฉบับ เราก็ส่งไปจุดนี้ 10 ฉบับ จุดนั้น 20 ฉบับ เมื่อสมาชิกอ่านก็จะส่งต่อ ๆ ไป ถ้าจะให้ทำแจกทุกคนไม่ใช่เรื่องเล็กเลย...

สำหรับโครงการ อ.พ.ป.ช.ป. หรืออาสาพัฒนาประชาธิปไตยนั้นเช่น โครงการที่ทางพรรคใหญ่จัดทำขึ้น เพื่อให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคโดยอาศัยความร่วมมือจากสาขาพรรคในการจัดกลุ่มสมาชิกเข้าไปอบรม ตัวอย่างจะเห็นได้ชัดจากคำสัมภาษณ์ของคุณวิชัย แสงกาญจนวนิช ได้กล่าวว่า^{๕๖}

^{๕๕}สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสุตตากา, 12 กันยายน 2535

^{๕๖}สัมภาษณ์ วิชัย แสงกาญจนวนิช, 29 สิงหาคม 2535.

...คือเรามีการประชุมสัมมนา ซึ่งเป็นวิธีการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกของเรา สำหรับโครงการ อ.พ.ป.ช.ป. มันเป็นโครงการรวมและครบของทางพรรคใหญ่เขา เวลาพรรคเขาจะจัดอบรมเขาจะแจ้งมาให้ทางสาขาทราบ โดยจะให้ quota (จำนวน) ของแต่ละสาขาจัดสมาชิกเข้าไปรับการอบรม...

สรุปได้ว่าบทบาทในด้านการให้การศึกษาทางการเมืองของสาขาพรรคนั้น ยังทำได้ในวงจำกัด เนื่องจากค่าปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น เงินทุนในการใช้อบรมและจัดทำเอกสาร, ตัวสมาชิกไม่พร้อมที่จะเข้ารับการอบรม, ไม่มีสถานที่ประชุม ซึ่งทางพรรคใหญ่ควรจะรับหาทางแก้ไขในข้อนี้โดยด่วน เพราะพรรคการเมืองไทยโดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์นั้น เป็นพรรคที่มีการจัดโครงสร้างพรรคแบบสาขา เพื่อที่จะรวบรวมสมาชิกให้มาก เพื่อที่จะได้พัฒนาเป็นพรรคแห่งมวลชน แต่สิ่งที่พบเห็นอยู่ในขณะนี้ก็คือสมาชิกของพรรคยังมีความเข้าใจทางการเมืองไม่มากเท่าที่ควร ทำให้พรรคนั้นมีแต่ปริมาณในส่วนของคุณภาพของสมาชิกจำเป็นที่ควรจะรับให้การศึกษาทางการเมืองให้มาก ในอันที่จะพัฒนาพรรคประชาธิปัตย์เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทในด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครของพรรค

สาขาพรรคนั้นเปรียบเสมือนเป็นหน่วยงานในการหาเสียงให้กับผู้สมัครของพรรค เพราะสาขาพรรคส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย ผู้นำในท้องถิ่นหรือผู้มีชื่อเสียงในท้องถิ่น ดังนั้นการที่สาขาพรรคจะมีส่วนในการช่วยทางพรรคใหญ่แสวงหาความสนับสนุนจากประชาชน จะสามารถทำได้ง่าย เนื่องจากตัวบุคคลที่เป็นคณะกรรมการสาขาพรรคนั้นเป็นที่ยอมรับของประชาชน สำหรับบทบาทในด้านนี้ของสาขาพรรค แต่ละเขตจะเป็นอย่างไร สามารถพิจารณาได้จากคำสัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรคดังต่อไปนี้

สำหรับบทบาทในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร คุณวิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน ได้กล่าวถึงการทำงานของเขตยานนาวาว่า^{๕๗}

...คือในสาขาพรรคเขตยานนาวา ตัวประธาน (คุณวิวัฒน์) ได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งด้วย และผมก็พยายามหาคนมาช่วยเหลือให้ถึงที่สุด คือในการเลือกตั้งเขต 6 (ประกอบด้วยเขตยานนาวา สาทร และบางคอแหลม) นี้ ผมตั้งคณะกรรมการสาขาในแต่ละเขตให้ช่วยกันดูแลรับผิดชอบ แล้วคอยรับนโยบายจากสาขาพรรคไปปฏิบัติ และผมก็จะแต่งตั้งผู้ช่วยอีก 3 ท่าน คือเป็นตัวแทนของผู้สมัคร อย่างคุณหมอลดใส เป็นแม่ของคุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อีกคนก็คือภรรยาของดร.เจริญ และทั้ง 3 คนนี้ก็จะมาช่วยผมทำงาน ช่วยกันวางแผนปรึกษาหารือกันว่าวันนี้จะไปปราศรัยที่ไหน อย่างไรหาเสียง เราก็มีรถตระเวนประกาศเชิญชวน มีวิดีโอ และใช้เคาะประตูบ้าน แจกใบปลิว ติดโปสเตอร์ เป็นการเชิญชวนก่อนที่จะให้ผู้สมัครปราศรัยเพื่อที่จะให้ประชาชนได้รู้จักกับผู้สมัครในเขตนี้ด้วย...

ในเขตยานนาวา ว่าหากพรรคนี้ได้รับความไว้วางใจจากทางพรรคให้ทำงานเป็นศูนย์อำนวยการเลือกตั้งด้วย ซึ่งในการทำงานนั้นตัวประธานสาขาจะเป็นผู้กำหนดแผนงานให้สมาชิกปฏิบัติ อีกทั้งตั้งตัวแทนผู้สมัคร 3 ท่าน ในการที่จะประสานกับตัวผู้สมัคร เพื่อที่จะกำหนดว่าในวันนี้มีแผนงานที่จะทำอะไรบ้าง ปราศรัยที่ไหนจุดไหน อันทำให้การทำงานสะดวกคล่องตัวยิ่งขึ้น

สำหรับคุณประเสริฐ วิเศษชาติ ประธานสาขาพรรค เขตพระโขนง ได้กล่าวเพิ่มเติมในเรื่องนี้ว่า^{๕๘}

^{๕๗} สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเราะมาน, 30 สิงหาคม 2535.

^{๕๘} สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

...ครับมีมากมายครับ ในการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้กับผู้สมัครในเขตของเรา มันเป็นเรื่องรับผิดชอบที่จะช่วยนำพาไปในทิศทางอย่างไร เพื่อที่จะให้พรรคของเขาชนะการเลือกตั้ง แต่เราช่วยหาเสียงในทางที่ถูกต้อง อย่างเช่นในปีก่อน ๆ สาขาพรรคเราช่วยขนาดให้เงินสนับสนุนผู้สมัคร เลขาของผมช่วยมาเลยนะครับ มีรถอยู่ 5 คัน นี่เอาไปวิ่งหาเสียงฟรีตลอด 30 วัน เรียกว่าช่วยเต็มที่ ส่วนการทำงานร่วมกับผู้อำนวยการเลือกตั้งเรายอมรับบทบาทของสาขาพรรคมาก เขาให้เกียรติเรามาก ครั้งแรกที่เขามาลงพื้นที่นี่นะครับ เขาไม่รู้จักเราเลย ทั้งผู้สมัครและผู้อำนวยการศูนย์ฯ เขามาเป็นตาบอกกล่าวข้างอยู่พักนึง เขาเสียเวลาในจุดนี้อยู่ 30 วัน แต่ในที่สุดพอเขาติดต่อมาหาผมก็รีบระดมคนและอาสาสมัครมาช่วยเหลือทันที...

จากคำสัมภาษณ์เราจะเห็นถึงความสำคัญของการใช้สาขาพรรคในการช่วยรณรงค์หาเสียงให้กับผู้สมัคร เพราะเป็นหน่วยงานที่ชำนาญและรู้จักพื้นที่เป็นอย่างดีในการที่จะหาช่องทางเข้าไปหาชาวบ้านเพื่อรับทราบถึงปัญหาและชักชวนให้ลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัคร ดังนั้นการทำงานของศูนย์อำนวยความสะดวกจึงไม่ควรมองข้ามความสำคัญของสาขาพรรค

ในด้านของเขตพญาไท มีวิธีการช่วยผู้สมัครหาเสียงอย่างไร ดูได้จากคำสัมภาษณ์ของคุณสุทิน บุญอยู่ กล่าวไว้ว่า^{๑๑} "...มันเป็นหน้าที่ของสาขาพรรค พอเริ่มมีกิจกรรมเลือกตั้งเราก็จะเริ่มดำเนินการคือลงไปเยี่ยมสมาชิกพรรค ก็ไปพูดคุยให้เขารู้ว่าผู้สมัครของเราเป็นใคร ขอให้ช่วยเหลือกันหน่อย..."

^{๑๑} สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

ส่วนคุณสมชาย เจริญจิตปัญญา ได้กล่าวอธิบายเพิ่มเติมในการช่วยเหลือผู้สมัครของพรรค ว่าเป็นหน้าที่ที่จะละเลยไม่ได้ดังนี้⁷⁰

...มันเป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วย บางทีก็ออกไปช่วยเหลือผู้สมัครในต่างจังหวัดด้วย ในบางครั้งเราก็ต้องไปช่วยให้กลุ่มผู้สมัครที่เรารู้จัก หรือทางเขตเลือกตั้ง เขาขอมาให้เราไปช่วย เราก็ไป ส่วนการช่วยเหลือผู้สมัครของทางสาขามีน้อยมาก อย่างเช่น ค่าน้ำมันรถ, ค่าติดโปสเตอร์แจกใบปลิว ซึ่งต้องใช้เงินไม่ใช่น้อย...

สำหรับคุณสมชาย เจริญจิตปัญญานั้นกล่าวถึงเรื่อง การไปช่วยเหลือผู้สมัครที่รู้จักเป็นการส่วนตัว เนื่องจากมีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติมิตร ซึ่งผู้วิจัยภายหลังที่เก็บข้อมูลในเขตบางพลัดแล้ว ก็ได้ดูการช่วยเหลือผู้สมัครของ คุณสมชาย เจริญจิตปัญญา ประธานสาขาเขตบางพลัด ที่ไปช่วยเหลือผู้สมัครให้กับหลานสาวคือ ดร.ดวงเนตร นาคสมบูรณ์ ซึ่งเป็นผู้สมัครในเขตดุสิต, บางซื่อและราชเทวี ซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้งเขต 1 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องผูกพันตัวเองไว้กับสาขาพรรคที่ตนตั้งอยู่แต่อย่างไร

ส่วนในเขตปทุมวัน คุณประสิทธิ์ ลิขิตวิบูลย์ ได้กล่าวถึงการทำงานในด้านนี้ว่า⁷¹

...ส่วนเราจะช่วยเดินหาเสียงให้ นะครับ เราก็จะไปบอกชาวบ้านว่าขณะนี้พรรคประชาธิปัตย์ส่งคนเบอร์นี้มาลงสมัคร ขอให้พี่น้องช่วยสนับสนุนด้วย โดยเฉพาะเราต้องคุมคะแนนในกลุ่มสมาชิกพรรคให้ได้ก่อน ส่วนในด้านค่าใช้จ่ายของผู้สมัคร เราก็อาจจะสนับสนุนเขาในด้านโปสเตอร์ แล้วก็ช่วยเอารถของพรรคไปประกาศหาเสียงให้กับผู้สมัครบ้าง...

⁷⁰ สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญา, 3 กันยายน 2535.

⁷¹ สัมภาษณ์ ประสิทธิ์ ลิขิตวิบูลย์, 2 กันยายน 2535.

สำหรับเขตบางกะปิ คุณอรุณ ศรีจรูญ กล่าวถึงการทำงานในด้านนี้ว่า⁷²

...ตอนนี้ ผมเป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งกรุงเทพฯ ผมก็มีหน้าที่ประสานงานและวางนโยบายให้เขานำไปปฏิบัติ แต่การทำงานของสาขาพรรคกับศูนย์อำนวยการเลือกตั้ง มันไม่เกี่ยวกับต้องแยกให้ออก คือสาขามีหน้าที่ให้การสนับสนุนผู้สมัคร แต่ศูนย์ฯมันขึ้นอยู่กับผู้สมัครว่าจะเอาใคร เขาอาจจะตั้งทีมของเขาเองแต่ส่วนใหญ่ก็จะมาปรึกษากับทางสาขาพรรค สำหรับการช่วยเหลือของผมนั้นผมทำธุรกิจเกี่ยวกับการพิมพ์ ก็ช่วยเหลือในด้านการพิมพ์ได้บ้าง แต่มันก็เป็นธุรกิจส่วนตัว คือถ้าพรรคสั่งพิมพ์เราก็เก็บเงิน เพียงแต่ช่วยอำนวยความสะดวกในกรณีที่เร่งด่วนจริง ๆ ฮะ...

จากคำสัมภาษณ์พอที่จะสรุปได้ว่า บทบาทของสาขาพรรคนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการที่จะช่วยให้พรรคชนะในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะถ้าศูนย์อำนวยการเลือกตั้งนั้นให้ความสำคัญกับสาขาพรรค ในการที่จะประสานงานกันเพื่อที่วางกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้ง แต่ส่วนใหญ่ทางพรรคมักจะมองข้ามในจุดนี้ ทำให้ชัยชนะในการเลือกตั้งตกไปอยู่กับพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับทางสาขาพรรคได้ ซึ่งเราจะดูได้จากคำสัมภาษณ์ ของคุณยุทธนา วิสฤตภาภา ซึ่งชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมองข้ามความสำคัญของสาขาพรรคไว้ดังนี้⁷³

...ถึงน้อยใจเราก็ต้องทำ พี่ (คุณยุทธนา) บอกแล้วว่าถึงแม้เราจะน้อยเนื้อต่ำใจ เราก็ต้องทำ โดยเราพูดกับสมาชิกของเราว่า ตอนนี้ต้องเลือกผู้สมัครเบอร์นี้ เบื่อนี้ แต่ที่อยากเป็นมากก็คือในการทำงานของศูนย์อำนวยการเลือกตั้งควรจะมีการประสานงานกับประธานสาขาพรรคบ้าง เพราะว่าตัวประธานจะรู้จักพื้นที่

⁷² สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรูญ, 4 กันยายน 2535.

⁷³ สัมภาษณ์ยุทธนา วิสฤตภาภา, 12 กันยายน 2535.

ผู้นำในแต่ละขอยประธานสาขาจะทราบหมด เพราะตัวประธานเป็นคนพื้นที่โดยกำเนิด ส่วนตัวผู้อำนวยการศูนย์ฯ ไม่รู้หรือครับ อันนี้พี่ว่าสำคัญนะ น่าจะมีการประสานงานระหว่างสาขาพรรคกับศูนย์ฯ ให้มากกว่านี้ พี่ว่าพรรคประชาธิปัตย์น่าจะโตกว่านี้ถ้าพรรคใหญ่มองหรือให้ความสำคัญแก่สาขาพรรคบ้าง...

ที่มาของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสาขาพรรคและความช่วยเหลือจากพรรค

สำนักงานใหญ่

ในด้านการเงินของสาขาพรรคนี้ว่ามีความสำคัญมาก เพราะในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนหรือจัดการอบรมสมาชิกพรรคนี้ถ้ามีแต่คณะกรรมการบริหารสาขาพรรคที่ทำงานอย่างเสียสละแล้ว แต่ในขณะเดียวกันสาขาพรรคไม่มีกองทุนไว้สำหรับใช้จ่ายภายในสาขาพรรค กิจกรรมและแผนงานต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ ก็คงจะสำเร็จได้ยากยิ่ง สำหรับในส่วนนี้เราจะมาวิเคราะห์ดูว่าค่าใช้จ่ายในการทำงานของสาขาพรรคประชาธิปัตย์นี้มาจากที่ใดบ้าง พรรคสำนักงานใหญ่ได้ให้การช่วยเหลืออย่างไรบ้าง

เกี่ยวกับที่มาของค่าใช้จ่ายในการทำงานของสาขาพรรค คุณสุชิน พึ่งธรรม กล่าวในประเด็นนี้ไว้ว่า⁷⁴

...ในเรื่องการช่วยเหลือจากสำนักงานใหญ่ไม่มีอิสระ ที่มีก็คือ คุณปราโมทย์ สุขุม ช่วยเหลือผมอยู่ตลอดเวลา สำหรับค่าใช้จ่ายของสาขาพรรคนี้ส่วนใหญ่ผมจะออกเองทั้งหมด ถ้าช่วงที่มีกิจกรรมมาก ๆ ก็ตกเป็นหนี้ครับ เราก็ต้องนำรายได้ทางอื่นมาจุนเจือ สำหรับตัวคณะกรรมการบริหารสาขาจะให้เขาออกก็คงลำบาก หากเขาจะออกเขาก็ต้องดูว่าเขาได้ประโยชน์ไหม คือเขาลงทุนก็ต้องหวังผลว่าเขาจะได้รับการเสนอชื่อลงสมัครเลือกตั้งหรือไม่...

⁷⁴ สัมภาษณ์ สุชิน พึ่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

ในจุดนี้เราจะเห็นได้ว่าพรรคสำนักงานใหญ่นั้น ไม่ได้ให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนฐานะทางการเงินของสาขาพรรค จึงทำให้ภาระค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ตัวประธานสาขาพรรคนั้นต้องแบกรับภาระไว้คนเดียว แต่สำหรับคุณสุทินนั้นยังสามารถขอความช่วยเหลือจากคุณปราโมทย์ สุขุม เพราะมีความสัมพันธ์ส่วนตัว แต่ถ้าจะมีการเรียกเก็บจากคณะกรรมการสาขาพรรคก็คงจะลำบาก เนื่องจากเป็นการออกค่าใช้จ่ายแบบมีเงื่อนไข สำหรับในเรื่องนี้ประธานสาขาเขตพญาไท คุณสุทิน บุญอยู่ กล่าวเสริมคล้ายกันว่า⁷⁵

...ก็คือส่วนใหญ่มาจากประธานสาขาพรรค ประธานเป็นผู้จ่ายทั้งนั้นไม่ว่าค่าอะไร และสาขาพรรคของตนเองก็จะไม่บังคับเก็บค่าบำรุงสมาชิกพรรคเลย แต่เขามาประชุมก็ตีนักหนาแล้ว เพราะฉะนั้นคนที่เป็ประธานก็ต้องกลั๊กสิน แต่เราก็คือว่าเราเสียสละเพื่อพรรค ถ้าเราคิดว่าเราเสียไปเราต้องเอาคืนมาเท่านั้นมันไม่ถูก เพราะฉะนั้นเราเป็นประธานแล้วเราต้องทำให้เป็นตัวอย่างกับสมาชิกส่วนในด้านการจัดกิจกรรมหารายได้เข้าสาขาพรรคคิดว่ายากถึงทำไปก็ขาดทุน สำหรับการช่วยเหลือจากพรรคใหญ่เรื่องเงินไม่ต้องพูดถึงเลย ไม่เคยมีเลย...

ที่นี่เราลองมาดูสาขาพรรคยานนาวา ซึ่งมีระบบการจัดการบริหารงานภายในสาขาพรรคอย่างดีเยี่ยม เราจะลองดูว่าเขามีวิธีในการหาเงินทุนมาเป็นค่าใช้จ่ายอย่างไร จึงทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานอย่างเป็นทางการได้สำเร็จ เกี่ยวกับประเด็นนี้คุณวิวัฒน์ เบี้ยเราะมาน ได้กล่าวว่า⁷⁶

⁷⁵สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

⁷⁶สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบี้ยเราะมาน, 30 สิงหาคม 2535.

...สำหรับค่าใช้จ่ายสำนักงานของผมตกประมาณเดือนละหมื่นกว่าบาท ส่วนที่มาของเงินทุนนั้นมาจากบริษัทค้าที่ดิน คือมีคณะกรรมการสาขาคนหนึ่งคือคุณสมบัติ ซึ่งทำการค้าที่ดินจนรวย ผมก็คุยกับคุณสมบัติว่าเรามีทุนคนละนิดละหน่อย เราเอาทำค้าที่ดินดีกว่า เพื่อเอาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในสาขาพรรค โดยจะหักจากกำไร 10% มาให้สาขา ซึ่งทุกคนก็ตกลง บังเอิญช่วงนั้นราคาที่ดินในกรุงเทพฯกำลังถดถูกราคาก็นำเงินที่หักจากกำไรที่ได้มาเป็นค่าใช้จ่าย หรืออย่างในกรณีที่เขตเรามีส.ส. หรือส.ก., ส.ช. อะไรก็แล้วแต่บางที่เขาก็ช่วยเหลือเราบ้าง แต่เงินทุนที่ใช้จ่ายจริง ๆ ส่วนใหญ่จะมาจากกำไรที่ได้จากบริษัทค้าที่ดินของเรา...

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า การทำงานของสาขาพรรคสามารถประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำกิจกรรม และการจัดตั้งสำนักงานอย่างเป็นทางการ ก็เนื่องจากระบบในการหาเงินทุนมาใช้จ่ายอย่างมีระเบียบ โดยไม่ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากพรรคใหญ่ ซึ่งในประเด็นนี้ คุณวิวัฒน์ ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องนี้ว่า⁷⁷

...ไม่มีเลยครับ เพราะว่าพรรคใหญ่ยังแยะ พรรคประชาธิปัตย์นั้นไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อหากิน เราตั้งขึ้นมาเพื่อทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ ดังนั้นเราควรจะต้องดูก่อนว่าเราพร้อมที่จะช่วยเหลือตัวเองหรือยัง ดังนั้นเราไม่ควรที่จะไปรอความช่วยเหลือจากพรรคใหญ่...

ในจุดนี้ คุณวิวัฒน์ กล่าวถึงการจัดตั้งสาขาพรรคนั้น ไม่ใช่คิดว่าจะตั้งก็ตั้งได้ แต่ควรพิจารณาจากองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่รวมกันเข้าเป็นสมาชิกพรรค ว่าบุคคลเหล่านั้นมาเข้าร่วมงานเพราะรักในอุดมการณ์หรือชอบในนโยบายของพรรค และพร้อมที่จะเป็นกำลังเสริมในการผลักดันแนวความคิดในการบริหารประเทศของพรรคประชาธิปัตย์

⁷⁷ สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญจเรธา, 30 สิงหาคม 2535.

จริงหรือไม่ หรือปัจจัยในด้านเงินทุนคือสาขาพรรคที่ตั้งขึ้นนั้นควรที่จะสามารถช่วยเหลือตัวเองให้ได้ ไม่ควรที่จะมาพึ่งหรือไปเรียกร้องอะไรจากพรรคใหญ่จนเป็นการทำให้เกิดภาระกับทางพรรคมากเกินไป เกี่ยวกับเรื่องนี้คุณอรุณ ศรีจรูญ ได้กล่าวเสริมไว้อย่างสอดคล้องกันว่า^{7๘}

...คือถ้าสาขาคุณไม่พร้อมคุณก็ไม่ต้องตั้ง เขาไม่ได้บังคับให้คุณมี คุณอยากจะช่วยพรรคคุณก็ตั้งขึ้นมา คุณจัดตั้งสาขาพรรคนั้นหมายถึงว่าคุณพร้อมที่จะช่วยพรรคสาขาพรรคเขามีเพื่อหาสมาชิก เพื่อมาสนับสนุนและก็ประชาสัมพันธ์ และทำกิจกรรมให้กับพรรค ดังนั้นเราก็ควรจะเป็นผู้เสียสละให้กับพรรค เพราะโดยทั่วไปพรรคก็ไม่มีเงินไปอุดหนุนให้กับสาขาพรรค สรุปลก็คือการจัดตั้งสาขามันต้องมีความเสียสละ ไม่ใช่ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อกอปรโยชน์ผลประโยชน์มันไม่ใช่...

แต่สำหรับคำสัมภาษณ์ของคุณวิชัย แสงกาญจนวนิช ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือจากทางพรรคใหญ่ไว้ดังนี้^{7๙} "...ส่วนใหญ่พรรคส่งเอกสารให้ทุกเดือน แต่ถ้าเป็นในช่วงการเลือกตั้งก็จะประมาณอาทิตย์ละครั้ง เป็นข้อมูลข่าวสารที่ทางพรรคใหญ่ส่งมาให้สาขาเพื่อที่จะประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ..."

ในส่วนของการช่วยเหลือจากพรรคใหญ่ ส่วนมากจะเป็นการให้การสนับสนุนในด้านการให้บริการทางด้านเอกสาร แต่ถ้าเป็นเรื่องของการให้เงินทุนเพื่อใช้พัฒนาสาขาพรรคนั้น ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือเท่าที่ควร ดังเราจะเห็นได้ชัดยิ่งจากคำสัมภาษณ์ของคุณประเสริฐ วิเศษชาติ ได้ในจุดนี้ว่า^{๘๐}

^{7๘} สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรูญ, 4 กันยายน 2535.

^{7๙} สัมภาษณ์ วิชัย แสงกาญจนวนิช, 29 สิงหาคม 2535.

^{๘๐} สัมภาษณ์ ประเสริฐ วิเศษชาติ, 6 กันยายน 2535.

...ในเรื่องการทำกิจกรรม เราไม่ได้รับการช่วยเหลืออะไรเลย เราจะหาด้วยตัวเองโดยมากประธานจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนนี้แหละครับ ผมว่าสาขาอื่นก็คงจะเจออย่างนี้เหมือนกันหมด ทุกสิ่งทุกอย่างต้องหาเองหมด โต้ะแก้อี้, โทร์คัพท์ผมหาเองหมด แม้กระทั่งวัตถุดิบที่ใช้ในสำนักงานนะครับ ถ้าถามเราว่าสำนักงานใหญ่ให้อะไรมาบ้าง ตอบได้ว่าไม่มีเลย แม้แต่กระดาษแผ่นเดียวเราทำเองขึ้นหมด...

จากคำกล่าวนั้นเป็นเครื่องยืนยันว่า ที่มาของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสาขาพรรคในส่วนใหญ่มักจะมีที่มาจากประธานสาขาพรรคเป็นส่วนมาก ซึ่งนับว่าเป็นภาระที่หนักพอสมควร แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าในสาขาพรรคแต่ละเขตนั้นมีกิจกรรมมากน้อยแตกต่างกันไปอย่างไร ถ้าเป็นเขตนอกตัวเมืองกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนาชุมชนก็จะมามากขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่ถ้าสาขามันอยู่ในเขตตัวเมืองซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมมูลค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ก็จะไม่มากนัก สำหรับการช่วยเหลือจากทางพรรคสำนักงานใหญ่โดยภาพรวมแล้ว ก็เป็นไปในด้านการให้บริการทางด้านเอกสาร เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้กับสมาชิกพรรคทราบโดยผ่านทางสาขา ส่วนในด้านการออกเงินทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสาขาพรรคในแต่ละเขตนั้นยังไม่มี ซึ่งในเรื่องนี้ประธานสาขาพรรคบางคนได้ให้ข้อคิดว่า ถ้าการจัดตั้งสาขาพรรคนั้นจะเป็นการสร้างภาระให้กับพรรคประชาธิปไตยแล้วก็ไม่ควรที่จะจัดตั้ง เพราะจุดประสงค์หลักของการจัดตั้งสาขาพรรคนั้นมีใช้ตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ แต่ควรเป็นเรื่องของจิตสำนึกที่จะเสียสละแรงกายและแรงใจเพื่อที่จะพัฒนาพรรคประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสาขาพรรคตลอดจนผลของการมีสาขาพรรคการเมือง

ในการทำงานทุกอย่างย่อมจะพบกับปัญหาและอุปสรรคอยู่เสมอไม่มากก็น้อย ในส่วนสุดท้ายนี้ เราจะมาดูกันว่าในการดำเนินงานของสาขาพรรคประชาธิปไตยนั้น พบกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงหาแนวทางในการแก้ไข

อุปสรรคที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะได้ศึกษาถึงผลของการมีสาขาพรรคการเมืองว่าช่วยส่งเสริมและพัฒนาพรรคประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานของสาขาพรรค ตลอดจนผลของการมีสาขาพรรคการเมือง คุณสมชาย เจริญจิตปัญญ์ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า^{๑๑}

...คือเรื่องเงินนี่อันดับแรกอะ คือผมขอย้อนใหม่ดีกว่าคือเรื่องคนก่อนดีกว่า เพราะว่าคนนี่มันหาเงินได้ เพราะฉะนั้นผมขอถอนคำพูดอันแรก คือคนต้องมีคุณภาพ คือพอคนมีคุณภาพแล้วก็จะหมายความว่ามีความเข้าใจในทางการเมืองและก็เสียสละ และสองก็คือปัญหาเรื่องเงิน คือถ้าเรามีสมองคิดเรื่องต่าง ๆ แต่เราไม่มีเงิน support (สนับสนุน) เราก็ไปไม่ถึงดวงดาว ที่นี้ผมขอย้อนมาพูดเรื่องคนอีกครั้ง นะครับ เพราะผมคิดว่าเรื่องนี้สำคัญ ตัวอย่างเช่น ถ้าคณะกรรมการสาขาไม่มีคุณภาพไม่มีอุดมการณ์ เขาเกิดน้อยใจในกรณีที่ตัวเองไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง แล้วลาออกไปอยู่กับพรรคอื่น คือตัวคณะกรรมการสาขาต้องทำงานด้วยอุดมการณ์ และการเสียสละอย่าไปหวังผลประโยชน์ในการเลือกลงสมัครรับเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียว ถ้าเป็นอย่างนั้นนี่แน่ครับ สำหรับผลของการมีสาขาพรรคมันมีทั้งผลดี และผลเสีย ผลดีพูดง่าย ๆ ก็คือเป็นการขยายฐานให้พรรคเจริญก้าวหน้า เนื่องจากการมีสาขาเป็นการทำตัวเสมือนเป็นตัวแทน หรือศูนย์ประสานงานระหว่างสมาชิกกับพรรคใหญ่ แล้วก็ช่วยเผยแพร่นโยบายผ่านทางสาขาพรรค ส่วนผลเสียก็มีตรงที่ว่า เราตั้งสาขาพรรค ถ้าคนไม่มีคุณภาพมันก็ไม่สร้างประโยชน์อะไรได้มากนัก...

^{๑๑}สัมภาษณ์ สมชาย เจริญจิตปัญญ์, 3 กันยายน 2535.

สำหรับประเด็นนี้ในเขตบางพลัด คุณสมชาย ได้เน้นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจัยแรกนั้นจะเป็นเรื่องของคุณภาพของคนที่อยู่ในสาขาพรรค ส่วนในปัจจัยที่สอง คือเกี่ยวกับเรื่องเงินที่จะสามารถนำมาใช้ในการทำกิจกรรม คุณสมชายกล่าวว่าปัจจัยทั้ง 2 จะต้องมีส่วนร่วมการทำงานของสาขาพรรคจึงจะประสบผลสำเร็จ ส่วนผลของการมีสาขาพรรคจะมองได้ในแง่ที่เป็นการช่วยสร้างฐานของสมาชิกพรรคประชาธิปไตยให้กว้างขวางขึ้นและเป็นศูนย์ประสานงานของพรรคใหญ่กับสมาชิก แต่ที่มองข้ามไม่ได้ก็คือคุณภาพของสมาชิกพรรคนั้นควรที่จะต้องเป็นคนที่มีความรู้และเสียสละให้กับส่วนรวม มิฉะนั้นแล้วจะทำให้เกิดผลเสียต่อพรรคได้ ซึ่งเกี่ยวกับคุณภาพของสมาชิกพรรค เราจะมองเห็นได้ชัดยิ่งขึ้นจากคำสัมภาษณ์ คุณวิเชียร เตชะธรรมนุกูล ซึ่งกล่าวได้ว่า^{๒๒} "...มันก็มีปัญหาในเรื่องตัวบุคคล ก็ออกไปอยู่กับพรรคอื่นหลายคนหลังจากที่ผิดหวังที่ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนเรื่องเงินทองในการใช้จ่ายของสาขาพรรคเราไม่ค่อยมี..."

นอกจากปัญหาในเรื่องตัวบุคคลที่เกิดขึ้นกับสาขาพรรคทั้ง 2 เขตแล้ว คุณอรุณ ศรีจรรยา ยังได้กล่าวเสริมถึงปัญหาที่เกิดกับสาขาพรรค เขตบางกะปิ ไว้ดังนี้^{๒๓}

...มันก็มีทุกอย่างสำหรับการทำงานทั่วไปแหละครับ อย่างเช่นเรื่องเงินทุน เรื่องเวลา เรื่องตัวคณะกรรมการสาขา อย่างการจัดตั้งสำนักงานมันก็ขึ้นอยู่กับกระแสของพรรค เวลาพรรคมีชื่อเสียง มีส.ส. มันก็ต้องมีการทำงานที่มากกว่าปกติ เมื่อมีงานมากก็ควรที่จะต้องมีศูนย์หรือสถานที่เป็นหลักเป็นเกณฑ์สามารถที่จะทำงานให้เกิดความสะดวกได้เต็มที่...

^{๒๒}สัมภาษณ์ วิเชียร เตชะธรรมนุกูล, 31 สิงหาคม 2535.

^{๒๓}สัมภาษณ์ อรุณ ศรีจรรยา, 4 กันยายน 2535.

ในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล, เงินทุนในการใช้จ่ายกิจกรรมของสาขาพรรค ปัญหาที่เกือบทุกสาขาพรรคประสบอยู่ก็คือ การขาดสำนักงานของสาขาที่จะใช้เป็นสถานที่ประชุมเผยแพร่กิจกรรมของพรรคตลอดจนให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกพรรค ที่นี้เราลองมาดูปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาขายานนาวา จากคำสัมภาษณ์ของคุณวิวัฒน์ เบ็ญเระมาน ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้^{๑๔}

...ปัญหาในเรื่องของสำนักงานที่ประชุมเราไม่มี เพราะสาขายานนาวาเรามีห้องประชุมพร้อม แต่ปัญหาในสาขามก็คือตัวบุคคล ตัวอย่างเช่น อย่างผมเป็นประธานสาขายากลงสมัครส.ส. พอไม่ได้ตั้งใจก็ออกจากสาขาพรรคไป และกลายเป็นฝ่ายตรงข้าม ที่นี้เราต้องดูเราเองด้วย ไม่ใช่ตัวเองอยากลงสมัครแต่คณะกรรมการเองยังไม่เห็นด้วย แล้วประชาชนจะเห็นด้วยได้อย่างไร บางคนออกไปด้วยเหตุนี้ อย่างที่เซตอื่น ๆ ก็มี เป็นประธานสาขาพรรคด้วยพอผิดหวังก็เลยออกไป...

เกี่ยวกับเรื่องนี้ คุณยุทธนา วิสฤตภาฯ ยังได้กล่าวเสริมถึงปัญหาส่วนใหญ่ที่สาขาเผชิญอยู่นั้นก็คือเรื่องตัวบุคคล แล้วยังมีปัญหาในด้านการให้ความสำคัญแก่สาขาพรรค ไว้ดังนี้^{๑๕}

...คือถ้าพรรคให้ความสนใจอีกสักนิดมองความสำคัญของสาขาบ้าง มันจะเป็นผลดี ไม่มีผลเสียแก่สาขาพรรคเลย ผลเสียอาจจะเป็นในเรื่องของตัวผู้สมัครเกี่ยวกับว่าเมื่อมีสาขาแล้ว ตัวคณะกรรมการบริหารสาขาหรือสมาชิกนี่ยากจะทำกิจกรรมการเมืองบ้าง สาขาพรรคเราก็ส่งชื่อไปให้พรรคแต่พรรคกลับส่งคนอื่นที่ไม่ใช่คนใน

^{๑๔} สัมภาษณ์ วิวัฒน์ เบ็ญเระมาน, 30 สิงหาคม 2535.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ยุทธนา วิสฤตภาฯ, 12 กันยายน 2535.

พื้นที่มาลง ทำให้ฐานเสียงของพรรคไม่สมบูรณ์เพราะคนเขาไม่รู้จัก ที่นี้พวกคณะกรรมการสาขาที่พูดกันว่าเรา anti (ต่อต้าน) ผู้สมัครของพรรคเลยดีมีชัย พี่ก็เตือนว่าเราไม่ควรทำแบบนั้นนะ เพราะฝ่ายตรงข้ามจะยิ่งได้เปรียบเนื่องจากพรรคเราแตกแยกกันเอง เราก็เก็บความรู้สึกนี้มา โดยตลอดทุกครั้งที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้งปัญหานี้มีอยู่โดยตลอด เราเจ็บปวดต่อเรื่องเหล่านี้ เราพูดให้พรรคทราบทางพรรคใหญ่ก็ไม่เคยแก้ไขในสิ่งเหล่านี้ สาขาพรรคเราไม่ต้องการในเรื่องปัจจัยเงินทองคำใช้จ่าย แต่เรายังขาดความอบอุ่น...

จากคำสัมภาษณ์ของคุณวิวัฒน์ และคุณยุทธนา จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาขาพรรค ทั้ง 2 เขตนั้นไม่ใช่ปัจจัยเรื่องทุนในการใช้จ่าย แต่เป็นปัญหาในด้านจิตใจซึ่งสาขาพรรคยังขาดในส่วนนี้อยู่มาก เนื่องจากในการอนุมัติรายชื่อบุคคลให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ล.ล.นั้น ทางพรรคใหญ่ไม่ได้มีการประสานงานกับทางสาขาพรรคเพื่อที่จะรับทราบถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครนั้น อันอาจจะทำให้เกิดการต่อต้านผู้สมัครของพรรคเองก็ได้ และทำให้เป็นข้อได้เปรียบของพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามไป ส่วนปัญหาที่เกิดกับเขตหนองไผ่ คุณสุทิน บุญอยู่ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า^{๑๖}

...คืออยากให้พรรคใหญ่มีการสนับสนุนทางทุนทรัพย์บ้าง เหมือนการจัดทำงบประมาณแต่ละปี สาขาพรรคนี้มีโครงการอะไร สาขานั้นมีอะไร แล้วส่งขึ้นไปให้พรรคอนุมัติเหมือนกับงบประมาณของราชการและจัดสรรลงมา ที่เราดำเนินการไม่ค่อยดี เนื่องจากขาดทุนทรัพย์...

^{๑๖} สัมภาษณ์ สุทิน บุญอยู่, 27 สิงหาคม 2535.

สำหรับเขตภาษีเจริญนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายไม่ใช่ปัญหาที่หนักใจอะไรมาก แต่ส่วนใหญ่จะเป็นความรู้สึกทางจิตใจในด้านที่พรรคใหญ่ มองข้ามความสำคัญของสาขาพรรคไปดังคำกล่าวของคุณสุชิน ฝั่งธรรม ดังนี้^{๑๗}

...เรื่องเงินไม่มีปัญหา สาขาพรรคออกเอง แต่ปัญหาที่ผมว่ามันสำคัญกว่าเรื่องเงินนะอะ ก็คือในเรื่องการคัดเลือกผู้สมัครลงเลือกตั้ง อย่างในเขตผมนะอะผู้สมัครทั้ง ๓ คน ไม่ได้มาสัมผัสกับทางสาขาพรรคเลย เขาไปตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกของเขาเอง เขาไม่มีการปรึกษากับสาขาพรรคเรา มันทำให้ขาดการประสานงานในเรื่องนี้ถ้าทางสาขาพรรคไม่ได้รับการยอมรับในบทบาทมาก ๆ เข้า ตัวประธานและคณะกรรมการสาขาพรรคก็อาจจะท้อแท้ไปเลย...

จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของประธานสาขาพรรค จะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสาขาพรรคที่ประสบอยู่นั้น ได้แก่ ปัจจัยในด้านเงินทุน ปัจจัยในด้านคุณภาพของสมาชิกพรรค การขาดสำนักงานที่ใช้ในการประชุมสมาชิกและเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่นโยบายกิจกรรมของพรรค ตลอดจนการให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิก และปัญหาสุดท้ายที่ไม่สามารถที่มองข้ามไปได้ก็คือ การที่พรรคใหญ่ยังขาดการให้ความสนใจต่อสาขาพรรค ดังจะเห็นว่า มีประธานสาขาพรรคบางเขตได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องการที่พรรคใหญ่ควรจะให้ความสำคัญของสาขาพรรค ในด้านการยอมรับบทบาทของสาขามากกว่าปัจจัยทางด้านเงินทุน เพราะบางสาขานั้นเรื่องเงินทุนค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมนั้นไม่มีปัญหา แต่สิ่งที่ตัวคณะกรรมการสาขาพรรค และสมาชิกพรรคต้องการได้รับก็คือ ความภูมิใจที่เขาเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปไตย ความรู้สึกได้เป็นเจ้าของพรรคประชาธิปไตยในการที่จะกำหนดทิศทางเดินของพรรคโดยเฉพาะในประเด็นของการเสนอชื่อผู้สมัคร ส.ส. ดังจะเห็นว่าเท่าที่ผ่านมา พรรคจะยอมรับบทบาทในการเสนอผู้แทนของพรรคลงสมัครในระดับท้องถิ่นมากกว่าในระดับชาติ การขัดแย้งที่เกิดจาก

^{๑๗} สัมภาษณ์ สุชิน ฝั่งธรรม, 5 กันยายน 2535.

การประสานงานที่ไม่ดีพอ เช่น กรณีที่สาขาพรรคส่งรายชื่อบุคคลที่สมควรจะสมัครเป็น ส.ส. แต่พรรคใหญ่กลับอนุมัติให้คนอื่นสมัครเป็น ส.ส. ทั้งที่ไม่ใช่คนในท้องถิ่น อีกทั้งพรรคใหญ่ยังไม่สอบถามถึงประวัติหรือคุณสมบัติของผู้สมัครจากทางสาขาพรรค การกระทำดังนี้ถือได้ว่าเป็นการ "ข้ามหัว" สาขาพรรค ซึ่งถ้าพรรคประชาธิปัตย์ยังไม่หาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ก็ไม่แน่ว่าในอนาคตสาขาพรรคของพรรคประชาธิปัตย์จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน

สรุป จากการวิเคราะห์บทบาทของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ โดยใช้เงื่อนไขในการแสดงบทบาทในด้านการเผยแพร่นโยบายและกิจกรรม รับเรื่องราวร้องทุกข์และช่วยเหลือราษฎร การคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง เสนอแนะข้อคิดเห็น จัดหาสมาชิกเพิ่มเติม จัดกิจกรรมสาขาพรรคตามที่เห็นสมควร การให้การศึกษาทางการเมืองและการช่วยรณรงค์หาเสียงให้กับผู้สมัครของพรรค ดังที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าสาขาพรรคประชาธิปัตย์นั้นจะมุ่งเน้นแสดงบทบาทในการรณรงค์หาเสียงให้กับผู้สมัครของพรรคและการจัดหาสมาชิกเพิ่มเติม ส่วนในบทบาทข้ออื่น ๆ สาขาพรรคยังไม่ได้แสดงหรือแสดงได้ไม่เต็มที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยในด้านตัวบุคคล ปัจจัยทางการเงิน การขาดสำนักงานที่เป็นทางการและการให้ความสำคัญและยอมรับในบทบาทของสาขาพรรคน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ พรรคประชาธิปัตย์นั้นสามารถใช้สาขาพรรคการเมืองเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้แก่พรรค แต่ในขณะเดียวกันบทบาทที่ควรจะทำ คือ ในด้านการให้การศึกษาทางการเมืองและการเผยแพร่ นโยบายและกิจกรรม การรับเรื่องราวร้องทุกข์และช่วยเหลือราษฎร ตลอดจนการจัดกิจกรรมของสาขาพรรค ยังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่องอันส่งผลให้พรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถที่จะพัฒนาการให้เป็นพรรคแห่งมวลชนแต่อย่างใด